

№ 129-130
a.m. 1931
Rahvalikud

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Klassiõõitlus

№ 129—130

Märts — Aprill

1931

16. aprillil 1917. a. jõudis W. J. Lenin rewolutsioonilisesse Petrogradi

Eesti sotside järjekordne juudasetöö

I. Maatöölise wilets olukord

„Juba möödunud suwi oli maatöölisele üheks wiletsamaks wiimaste aastate jooksul. Talupojad, kes wähegi said, püüdsid hoiduda palgalist tööjõudu kasutamast, olgugi et selle tagajärjel wähest palju rohkem kahju saadi, kui seda oleks teinud tööliste palgad . . .

Talwe tulekuga wabastati weel suurem osa pikemaajalisi tööjõude. Kuna talwel peale mitmesuguste wedude palju muud wälisööd teha pole, siis on meestöölised pea wiimseni lasti lastud. Igasugused muud teenistused puuduwad tänawu aga pea täiesti, madalatest hindadest rääkimata...

Et meesteenijad taludes lahti lastud, siis peawad naasteenijad oma wiletsa riitusega wahel kange pakase ja tuisuga wara hommikust hilja õhtuni peremehel meestöölise eest igasugustel heina-, turba- ja puuwedudel abiks olema. Tuleb aga haigus, siis peab end ikkagi oma piskuga arstima, kõnelema sellest, et haiguse aja eest palk maha tõmmatakse, kuigi see juba miiniumumini alla on surutud. Kuna suwel naasteenijale weel peale söögi keskmiselt 20 krooni kuus makseti, on see talwel 10 krooni, wahel weelgi madalamale alandatud. See on seda kergem, et teenija, kuigi mõeldakse wõtta pikemaks ajaks, kaubeldakse kuu wiisi. Lahtilaskmisega hirmutades on siis kerge palka alandada, teab ju igaüks, et sellegi koha kaotamine tähendab otsekohe nälgima hakata, ning peremehel on uusi kohasoowijaid küllalt. Aga kõige selle peale waatamata wõib weel kuulda üsna sageli, kuidas mõni „täiswerd“ „sajaprotsendiline põllumees“ suu suuri sõnu täis wõtab ja praalib, et just teenijate liiga suured palgad (!) olewat see, mis talud raskustesse ajawat, seepärast riiklistes huwidest (riiklised on ainult suurpõllumeeste huwid!) olewat tähtis üldiste taluteenijate palkade alandamine jne“.

II. Maatööraha olukorrast Tartumaal

„Kurwa tõena wõib öelda, et just kõige kaitsetumas ja lootesutumas olukorras on töölised maal. Puudub pea igasugune seadus ja kaitse tööliste õnnetu juhuste, palga alammäära ja tööaja pikkuse kindlaksmääramise kohta. Isegi tööliste nõuet palgaraamatute sisseseadmises ei rahuldata. Püütakse kawalalt mööda hiilida sellest, et tööline ei saaks nii pahatihti ettetulewast pahest — palga mittemaksmise puhul alustada kohtuprotsessi.

Üldiselt püsiwad maal praegu erakordselt madalad palgad. Meestöölise kõrgem aastapalk kõigub 240—250 krooni ümber, seega madalam kui eelmistel aastatel. Naistöölistel wastawalt 180—200 krooni. Päewatöölise pea sugugi ei tarwitata, ehk kui, siis 80—100-sendilise päewapalgaga.

Muidugi on maatöölise palga allakruwimisele teatawal määral kaasa mõjunud teraw tööpuudus linnades, eriti just Petseris ja Narwas. Töölised on sunnitud maale rändama, et waid elu alal hoida, töötades äärmise wäikse palgaga. Üldse ei näi tööpuudus maal raugewat, waid süweneb“.

III. Kuningas nälg murrab omale teed maale

„Kuningas nälg“ sirutab omad kondised käed wälja ikka laiemate ja laiemate rahwahulkade järele. Toosama suurtalunik, kes julgeb tööpuuduse all nälgiwale töölisele kiwi wisata, ootab ise hirmuwärinaga, millal oksjonihäamer tema talu kohal paukuma hakkab, ei ole loota, et sarnase kellegile töö andja oleks, ja tagajärg on, et tööpuudus end maal wiimasel ajal ikka terawamal kujul tunda annab. Kuna linnades wähesel määral korraldatakse hädaabitoid, — ei ole tööpuuduse all kannatawal maatöölisel oma kitsikuses mingisugust abi loota.

Nende ridade kirjutajal oli juhus paar päewa tagasi Walgamaal ühe maatöölise korterisse sisse astuda, kus awanes otse wapustaw pilt. Tööline, kes oma tööga paari aasta eest päris korralikult suutis ennast ja oma perekonda toita ja katta, oli nüüd kauemat aega tööpuuduse all kannatades, jõudnud sarnasesse olukorda, et nälg selle sõna tõsisel mõttes waltis wastu igast nurgast. Tööpuuduse ajal oma perekonnale leiwa hankimiseks oli ta ära müünud kõik, mis weel müümiseks kõlbuliku leidis. Wäikeses neljanurgelises toakeses ei leidunud muud mööblit, kui lauaotsadest kokkulöödud laud ja samal wiisil tehtud paar istet. Mitte ühtegi riidehilpu peale selle, mis seljas, isegi magamisease puudus. Naine nälja ja elumurede koorma all oli jäänud tiisikusehaigeks, laps näljast sinine ja palub pisarsilmil anda üks tükikenegi leiba ja seda siis, kui meil riigi ladudes mädaneb wili ning talupidajad kaebawa, et pole rukist kuhugi panna. Sarnaseid närwiwapustawaid pilte wõib praegu maal igal sammul kohata“.

* * *

„Selle koalitsiooni loomise raskused said selle läbi kergendatud, et põllumeeste kogud *ei esita suurkapitalistide huwisid*, — suurkapitalistide huwide tööriistaks on tööerakond, ega ka suurpõllumeeste huwisid, mis saksa ja kristliku rühmade läbi esitatud on.

Koalitsiooni loomisele põllumeestekogudega tegi raskusi tema (s.o. põllumeestekogude) eitaw suhtumine sotsiaalseadusandlusele, kuid *läbi-rääkimiste käigus said need raskused kergendatud selle tõttu, et põllutöölised Eestis wõrdlemisi paremas olukorras olew töölisklassi osa on*“.

* * *

Lugejal pole raske aru saada, et kolm esimest tsitaati neljandaga kuidagi kokku ei käi. Kolm esimest maaliwad põllutöölise olukorrast ette õudsed, tõepoolest „närwiwapustawad“ pildid, mida maal igal sammul kohata wõib“. Wiimane aga lükkab esimesed ühe ropsuga ümber ja kuulu-

tab põllutöölised „wõidlemisi paremas olukorras olewaks töolisteklassi osaks Eestis“.

Tekib küsimus, kust on need, üksteisele nii lahkuminewad tsitaadid wõetud. Küllap on ehk esimesed kolm kommunistide kirjutatud, wiimane aga hallparunate „Kajast“ wõetud, wõidakse arwata.

Ei üks ega teine arwamine põle õige. Kolm esimest tsitaati on wõetud eesti sotside häälekandjast „Rahwa Sõna“ (1.—6. weebr. 1931. a., teine — 1. märtsist k. a. ja kolmas — 22. jaan. k. a.), wiimane, meie poolt allakriipsutatud tsitaat on *aga wäljawõte eesti sotside keskkomitee kirjast II Internatsionaalile Päts-Oinas-Piiskari walitsuse moodustamise üle*. Selle kirja sisukokkuwõte ilmus wene sotsiaalinterwentide häälekandjas „Sotzialistischeski Westnik“ 28. webruaril k. a. Ja alles pärast seda, kui tööerakonna leht „Waba Maa“ selle kirja sisu paljastas, olid sotsid sunnitud häbelikult tunnistama, et nemad sellesisulise kirja II Internatsionaalile on kirjutanud, kuid — nemad olla õelnud, et alalised põllutöölised (aastatöölised) paremas olukorras olewat, kui hooaja töölised.

Siinkohal ei pruugi pikalt arutada kõige häbematumat, kõige jõhkramat kahepaiksust, mida sotsid siin üles näitawad, see wahib wastu iga prao wahelt. Sotsidel on kaks nägu, üks nägu on pööratud eesti tööliste poole. Siin teewad nad ette haleda näo, räägiwad nende hädadest ja püüawad wälja paista lasta, nagu wõitleks nemad tööliste huwide eest. Teine nägu, ja see on nende *tõelik — sotsiaalfaschistlik* nägu, on pööratud kodanluse poole ja sealt wahib wastu tööliste huwide *mahamüümine*, kodanluse jõhkra kurnamispoliitika toetamine, selle õigustamine ja otsekohene läbiwiimine.

Milleks oli sotsidel waja maatöölise olukorda heaks kuulutada? Wastuse sellele küsimusele leiame ülaltoodud neljandast tsitaadist enesest. Sellest selgub, et *sotsid Pätsu walitsusesse astudes maatöölised hallparunitele maha müüsid*. Teisiti ei saa kuidagi seletada wäidet, et „koalitsiooni loomise raskused said läbirääkimiste käigus selle läbi kergendatud, et põllutöölised Eestis wõrdlemisi paremas olukorras olew töolisteklassi osa on“. Sellega aitawad sotsid ise kergitada katet faschistliste hallparunite ja sotside wahelisest kokkuleppest Päts-Oinas-Piiskari faschiseerimise-walitsuse moodustamise puhul. Nad tunnistawad ise, et nad walitsusesse astudes hallparunitele lubaduse andsid maatöölise palkade maha-wõtmises, nende olukorra halwendamises, kõigi põllumajanduslise kriisi raskuste ladumises sulaste ja teenijate turjale kaasa aidata, ehk wähemalt waikides pealt waadata, kuidas hallparun oma apluses maatöölisi koorib.

Selle kokkuleppe tagajärjed ei lasknud ennast kaua oodata. Kohe pärast Päts-Oinas-Piiskari walitsuse pukiletulemist hakkas üldine pealetungimine maatöölistele. Finanskapitali ja hallparunite faschistline „Kaja“ andis selleks üldise signaali. „Kaja“ 28. weebruari numbris ilmus juhtkiri „Muud pääseteed ei ole“. Selles juhtkirjas kutsutakse kõiki hallparuneid organiseeritult 1. maist põllutöölise palkasid wähemalt 20—30 prots. alandama. „Teist pääseteed ei ole“, hüüab „Kaja“ juhtkirjanik, „sest kriisi raskusi peawad kõik kandma“. See „Kaja“ juhtkiri sai üldise põllutöölise palkade alandamise alguseks. Hallparunid haarasid sellest kinni ja tõtasid palkade alandamisele ja tööolude halwendamisele organiseeritud

kuju andma. Sotsfaschistid wõiwad rahul olla, nende tehing on wilja kannud. Esmakordselt eesti kodanluse iseseiswuse aja jooksul näeme nii suurejoonelist, nii jõhkrat ja organiseeritud pealetungi maatöölistele, kui praegu. Nii on kodanliste lehtede teadetel Wiljandi, Walga, Wõru ja Tartumaal paljudes waldades ülewallasisi peremeeste koosolekuid peetud, kus otsused wastu wõeti — põllutööliste palkasid 20—30—40 prots. wõrd alandada. Eriti tüübiline nähtus on sellel alal Wiljandimaa paljude waldade peremeeste otsus. „Kaja“ kirjutab:

„Rohkem, kui kunagi warem annab ennast tunda tänawu maalgi tööpuudus. Wiljandimaa taludest rändab enamasti iga päew läbi tööotsijaid. Soowitakse astuda taluteenistusesse . . . Sellest tingituna on mitmeski wallas talupidajad pidanud omawahelisi koosolekuid ja kindlaks määranud taluteenijate palgad. Aastateenijale tüdrukule määrati endise 230—250 kr. asemel 180 krooni, poisile endise 400 krooni asemel 300—320 krooni. Samuti lepiti kokku ka suwilige ja kuuteenijate palga asjus“.

„Postimees“ kirjutab:

„Tarwastu põllupidajad otsustasid teenijate palkasid wähendada 30 prots. wõrd. Holstre põllupidajad 25 prots. wõrd“.

Sarnaseid teateid tuleb üle maa. Igalpool kasutawad hallparunid ikka terawamaks minewat tööpuudust ära selleks, et maatööliste palkasid kärpida ja nende töötingimisi wiimase wõimaluseni halwendada. Kuid need teated ei anna weel kaugeltki õiget ja selget pilti maatöölistele pealetungimise ulatusest, mis praegu käimas on. Seal räägitakse otsustest palkasid 25—30 prots. wõrd alandada, kuid tegelikult on kärpimise ulatus weelgi suurem. Umbkaudse pildi sellest, kuiwõrd põllutöölistel algawal põllutöö hooajal palkasid tegelikult kärbitakse, saame jällegi sellest samast hallparunite „Kajast“, kes pärast sotsidega kokkuleppe saawutamist heameelel tihtipeale hallparunite wõitudest maatööliste üle kirjutab. „Kaja“ kirjutab 14. märtsi numbris:

„Taluteenijate palkamine Wiljandimaal käimas.

Palgad on langenud enne-sõjaaegsele tasapinnale (?)

Kodune riidewalmistamine ka wõõra tööjõuga tasuw.

Talunikud on hakanud eelolewaks aastaks teenijaid palkama. Saarlasi ja Petserimaa wenelasi on küllalt saada, nad käiwad isegi talust tallu end teenijaks pakkumas, eelistatakse siiski omapoolt töölisti, kes iga tööga juba wilunud on . . .

Palgad on tublisti langenud. Aastatüdrukuid wõib saada 120—180 krooniga, poisse 150—200 krooniga (kroon umbes 50 kopikat). Seega on palgad lüüdnud ennesõjaaegsele tasapinnale (1913. a. talutüdruku aastapalk oli 60—90 rbl., poistel 70—100 rbl.)*

*) Siin on tegemist häbematu walega. Tegelikult on taluteenijate palgad wähe-
malt 30—40 prots. madalamad, kui see olid enne sõda, s. o. tsaari ajal, sest Eesti krooni
ostujõud pole mitte 50 kopikat endise tsaarirubla järele, waid 30 kop. ja mõnel alal
weelgi wähem. Samuti ei saanud sulased 1913. aastal mitte 70—100 rubla aastas, waid
120—150 rubla.

Wiimastel aastatel oli moodi läinud kõik põllutööliste palgad ainult sularahas kaubelda ja wälja maksta. Nüüd peremehed parema meelega annaks osa palka natuuras — wiljas, kodukoetud riides, willades ja linades. Keskmiselt lepitakse kokku 100 krooni peale aastas (loe: 50 rubla aastas!), muu osa aga tasutakse natuuras aasta-teenijatele. Suwiliste palk on 20—30 prots. odavam“.

See palkade kohta, kuid sealsamas loeme ka eksploateerimise kõwendamisest, mis selles seisab, et sulaste asemele tüdrukuid wõetakse, keda palju odawama palgaga sama tööd tegema sunnitakse ning, mis peaasi, õöd kui päewad tööle pannakse, nagu pärisorjuse ajal:

„Tüdrukuid wõetakse nüüd meelsamini aasta, kui suwe peale. Selle põhjuseks on asjaolu, et talunikud on hakanud koduselt riiet walmistama. Talwel on küllalt tööd linade harimisega, ketramisega ja kudumisega. Töö on tasuw, kuna peretoit nüüd palju odavam, kui mõne aasta eest, ka palgad on odawamad. Linad ja willad ei maksa müües midagi, wabrikuriided on aga riiklise kaitse läbi endiselt kallid ja wäheste wastupidawusega“ . . .

„Endised ajad on tulnud tagasi!“ hüüab leht.

Sellest kirjeldusest on näha, et põllutöölise palgad, wõrreldes 1930. a. suwega, 50 ja rohkem protsenti alla on kistud (kui aluseks wõtta „Kaja“ enese poolt toodud 400-krooniline sulase aastapalk). Kuid siin tuleb arwesse wõtta sada, et juba 1930. a. suwel, wõrreldes 1929. aastaga, läbi wiidi üldine sulaste ja naisteenijate palkade kärpimine keskmiselt 30 prots. wõrd. Käesolew palkade alandamine on siis juba teine järjekordne „ohwer“, mida maatöölised põllumajanduse kriisi altarile peawad tooma.

Palkade alandamisega käsikäes käib igasuguste muude eksploateerimise meetodite kõwendamine, nagu palgamaksmine natuuras, mis tegelikult weelgi sulase palka alandab, sest hindade langemise tagajärjel saab sulane omale määratud palgast palju wähem, kui kauplemisel oli kokku lepitud, sulane peab oma puhkeaega kulutama natuuras saadud palga realiseerimiseks jne. Peale selle tarwitawad hallparunid ohtralt naiste ja alaealiste tööjõudu, keda kõiki meeste töid juba weelgi madalama palga eest tegema sunniwad. Kui siia juure lisada weel seda, et maatöölise tööpäewa pikkus täiesti oleneb hallparuni tahtest ja tegelikult suwel 16—17—18 tundi, talwel 10—12 tundi on, et haiguse juhtumistel maatöölise ennast oma enda kulul arstima peab, weel enam — et peremees haigusepäewade eest palga maha wõtab, et peremees teenijat tihtipeale ka puhkepäewadel tööle sunnib (loomade talitamine jne harilikult), et maatöölistel taludes täielikult puudub oma tuba, korterist rääkimata (selle aset täidab talwel rehetoa nurk, suwel aga aida ehk tallilakk), et puudub igasugune tööliste kindlustus ehk ka kõige närusemgi töökaitse seadus, siis saame umbkaudse pildi maatöölise olukorrast Eestis, keda sotsid, et maatöölise mahamüümist omapoolt õigustada, „wõrdlemisi paremas olukorras olewaks töölisteklassi osaks“ nimetawad.

Kuid ka sellega ei lõpe weel maakodanluse pealetungimine maatöölisetele. Hallparunite apusel pole piiri, pealegi weel siis, kui neil niisugused abilised on, nagu nende koalitsionikaaslased sotsfaschistid, kellel tööliste mõju-

tamiseks abinõud olemas on. Nad tahawad üldist tööpuudust ja nälga kasutada wiimaste näilistegi „õiguste“ jäänuste ärawõtmiseks, mida kodanlus wabariigi algusaastail töolisteklassi surwel oli sunnitud andma. 1921. a. oli kodanlus sunnitud maksma panema niinimetatud põllutöölaliste töö- ja palgaolude reguleerimise seaduse. Seda seadust pole küll kunagi kasutatud, sest töö- ja palgaolud pidid selle seaduse järele kindlaks määrama üleriiklik pariteetsel alusel (pooled tööandjate, pooled tööliste esindajad) seisew segakomisjon ja alles selle järele pidi riik komisjoni poolt wäljatõotatud töö- ja palganormid seadusega maksma panema. Komisjoni koomeediat tehti kuni 1923. aastani, komisjonides tööandjate ja tööliste esindajate wahel kunagi kokkuleppele ei jõutud, ja põllutöölaliste tööolud ja palganormid jäid riikliselt normeerimata. Sellest ajast pole enam komisjonid kordagi koos käinud. Maatöölised aga on täielikult kodanluse klassiriigi ja selle kandwama jõu — hallparunite meelewalla all. Seadus, mis selleks tehtud oli, et maatöölisi petta, jäi paberile, milleks ta määratud oligi.

Kuid ka see paberline seadus on praegu hallparunitele pinnaks silmas. Neil päewil esitasid nad lorikogule selle seaduse kaotamise seaduse. Ja, nagu sümbooliks, et sotsid igalpool, igal alal, igal juhusel kodanlust töolisteklassile pealetungimisel toetawad, walisid hallparunid selle eelnõu (s.o. põllutöölaliste palga- ja tööolude *kaotamise* seaduse) aruandjaks riigikogus „pahempoolse“ sotsi Johanson, kes selle ameti heameelega wastu wõttis. Sotside lehelipaka teatel olewat Johanson teatanud, et tema seda seaduse kaotamist ei poolda, kuid muutmist küll. Milles seisab aga selle muutmise sisu:

Peale segakomisjoni pettepidi on seaduses punkt, mis eellest räägib, et tööandja põllutöölisele wigastuste puhul pensioni peab maksma. See on ka ainuke punkt, mis, kui seda wähegi oleks kasutatud, põllutöölisetele pisutki reaalselt kaitset oleks wõimaldanud. *Selle punkti kaotamise poolt ongi sotsid*, kes seletawad, et *ülekohune(!) oleks peremehelt praegusel kriisi ajal sarnast kohustust nõuda*. See ütetus räägib ise enese eest. Ja mitte karwawäärteki ei wähenenda tema tähendust asjaolu, et sotsid räägiwad maatööliste riiklise kinnituse wajadusest. See on waid silmakirjalik lobisemine, alatu pettus, sest tegelikult wõitlewad sotsid üldise tööliste kinnituse seaduse *wastu*, nagu see kõige selgemini ühe wiimase aja faktina ilmsiks tuli töötute kongressil weebruari algul. Töötute kongress seadis kesknõudmisena üles tööliste kinnitamise nõudmise haiguse, tööpuuduse, wanaduse, inwaliidsuse jne wastu riigi ja ettewõtjate kulul ja kutsus kõiki töölisi selle nõudmise eest tegelikule wõitlusele. Sotsid kuulutasid selle nõudmise unistuseks ja tõttasid nuhkidele abiks töötute komitee ristipoomist läbi wiima („Rahwa Sõna“ ässitawad artiklid).

Sarnane on sotsfaschistide ja hallparunite kokkuleppe tagajärg. Sarnane on Päts-Oinas-Piiskari faschiseerimise, sõja, nälja ja terrori walitsuse programm kriisi „lahendamiseks“ põllumajanduses. Kuid see on ainult üks osa sellest programmist, s. o. see osa, mis puudutab põllutöölaliste huwisid. Selle programmiosa motto on üks: „Anda pole enam midagi, nüüd tuleb wõtta!“ („Waba Maa“ juhtkirjast walitsuse kriisi puhul) ehk teiste sõnadega — kõik kriisi raskused tööliste kaela! Seda programmi teostab Pätsi ja sotside faschiseerimise walitsus tõepoolest „aktiivse majanduspoliitika“ sildi all järjekindlalt ja sirgejoonelisel.

Kuid sel programmil on teine osa, mis puudutab talurahwa jõuka kihi, peaaesjalikult kulaku huwisid (meie ei räägi siin kehwa- ja kesktalurahwast, sest nende suhtes maksab samasugune põhimõte, nagu maatöolistegi suhtes, anda pole midagi, tuleb võtta). Ka seda programmiõa täidab nälja, sõja ja terrori walitsus järjekindlalt. Selle walitsuse esimeheks sammuks oli hallparunitelt wilja kokkuostmiseks 5½ miljoni krooni anda, rääkimata nende huwides maksuma pandud keelutollidest nisudele ja muudele ainetele, peekonifondist ja muudest hallparunitele määratud summadest. Need summad pumpab fashiseerimise walitsus sisse töörahwalt tema näljutamise kulul ning kingib kulakutele „põllumajanduse kriisi lahendamiseks“. Sarnane on Päts-Oinas-Piiskari walitsuse programm „kriisi lahendamiseks põllumajanduses“.

* * *

Maatöolistele pealetungimine on üks osa üldisest pealetungimisest, töolisteklassile, mida toimib kodanlus Eestis oma klassiriigi wõimuaparaadi ja sotsfashistide toetusel. Üldine palkade kärpimine, tööpäewa pikendamine, wiimaste wiltsate sotsiaalseaduste jupikeste kärpimine ja kaotamine, töötingimiste halwendamine ning kurnamispressi kokkukruwimine wiimase wõimaluseni, see on tee, mille kaudu kodanlus majanduskriisist wäljapääsu otsib, ladudes kõik kriisi raskused töörahwa turjale. Et töörahwa wastupanekut murda, tema rewolutsioonilist wõitlust metsikult maha suruda, walmistab kodanlus ette fashistlik diktatuuri, millise ülesande lahendamise oma peale on wõtnud Päts-Oinas-Piiskari walitsus, mis hiljuti pukile asus. Mitte juhuslik ei ole see, et selle kodusõjaaegse werekoera esimeseks kingituseks töörahwale oli töötute kongressil walitud töötutekomitee wangistamine, tööliste ajalehe sulgumine ning jaht rewolutsiooniliste tööliste peale. See oli fashistlik-sotsfashistliku walitsuse eeltöö weel suurejoonelisema, weel jõhkra pealetungimise korraldamiseks töörahwale. See oli nälja-, sõja- ja terroriwalitsuse rusikahoop töö ja leiba nõudwale nälgiwale töolisteklassile.

Sotsid, kes seda rusikahoopi anda aitasid, kes fashiseerimise walitsusest osa wõtawad, kes maatöölised hallparunitele maha müüsid, andsid sellega kõige kujukama tõenduse sellest, et nad lõpulikult sotsfashistideks, tööliste weristamise jõuguks on muutunud, kes ainult selleks weel wahetewahel „pahempoolseid“, „rewolutsioonilisi“ sõnu teewad, et töölisi petta, neid paremini ära anda.

* * *

Sellele jõhkrale näljapealetungimisele, mida kodanlus töolisteklassi ja sealhulgas ka tema kõige kurnatuma ja mahajäänuma osa — maatöoliste — wastu sotside toetusel läbi wiib, peab töolisteklass wastu seadma ühise wäerinna alt hulkadest wastupanekuks kodanluse näljapealetungimisele ja wastupealetungimise korraldamiseks.

Eestimaa töörahwal on ainult üks partei, kes tema huwide eest wõitleb, see on kommunistline partei. Sügawalt põranda alt, kodanluse werekoerte ja abiliste — sotside — tagakiusamiste alt juhüb ta pro-

letariaadi wõitlust oma huwide eest ja näitab talle tee kriisist ja kurnamisest väljapääsuks, — see tee on proletaarne rewolutsioon. Kuid see tee wiib üle töörahwa klassilahingute tema osaliste, ka kõige wäiksemate nõudmistele eest. Wõitluses osaliste nõudmistele eest, wõitluses kodanluse jõhkra näljapealetungimise vastu jõuab töölisklassi enamus arusaamisele, et ainuke väljapääsetee kurnamise kütkest ja kriisiummikust on see tee, mida tarwitas Wenemaa proletariaat enamlastepartei juhatusel 1917. aasta oktoobris.

Sotsidepartei, kes lõpulikult sotsfaschistlikseks parteiks on muutunud, on lahti ütelnud igasugusest wõitlusest ka oma „opositsiooniaegsete“ nõudmistele eest. Ta teeb sõnu tööliste wõitlusest ainult selleks, et tööliste huwid siis paremini maha saherdada, töölisi ära anda ja rewolutsioonilise wõitluse teelt kõrwale juhtida. Kõige kujukam näide sellest on maatöölise mahanüümimine hallparunitele.

Selle sotside järjekordse juudatöö peawad klassiteadlikud töölised igale maatöölisele teatawaks tegema, ära seletama ning neid organiseerima wõitlusele hallparunite ja sotside ühise pealetungimise vastu ühises wäerinnas linnatöölisega, nende juhatusel all. See on edasilükkamatu tõsine ülesanne, sest hallparun tungib jõhkralt peale. E. A.

Üleilmne majanduslik kriis ja tööpuudus

„Kapitalistlik ratsionaliseerimine, mida kapitalistid reformistlike ametiühisuste bürokraatiaga käsikäes töö intensiivsust kõwendades läbi wiisid, tõrjus juba kriisieelsel ajajärgul suure hulga „wabasid töökäsa“ walmistusprotsessist wälja, kuna üleilmne majanduslik kriis uued miljonid töötatöölisi uulitsale wiskas“. (Profinterni V kongressi teesidest.)

Kapitali pealetungimine töölisklassile algas iseäranis laialiselt kapitalismi teisel ajajärgul peale sõda. See pealetungimine sündis n.n. ratsionaliseerimise kaudu. Ratsionaliseerimises nägid niihästi kapitalistid ise, kui ka üleilmne sotsiaaldemokraatia abinõu, mis pidi terweks arstima terve kapitalistliku ilma. Ka proletariaadi käekäigu parandamisel pidi see uniwersaalseks abinõuks olema.

Kuid tegelikult tuli hoopis teisiti. Juba mõne aasta pärast andis ratsionaliseerimine töölisklassile ennast tugewasti tunda. Eksploateerimine läks äärmiselt terawaks. Mehaniseerimine oli sihitud sellele, et töölise täiesti masina orjaks teha, et see ühegi sekundi, ühegi mõtte üle ise peremees ei oleks. Selle tagajärjeks on tugewamategi ja terwemategi töölise inwaliidsus peale seda, kui nad sarnases kapitalistlikult „ratsionaliseeritud“ tehases 5—6 aastat on töötanud.

Mehaniseerimine on P.-A. Ühisriikides töowiljakust 1919.—1927. a. tõstnud üldse 43 prots. wõr. Kohati on see tõusnud sajandeid protsente (nii näiteks automobiilitööstuses — 310 prots.). Malmi laadimisel täidawad nüüd 2 inimest 123 aset, ahjulõõtsade juures asetad üks inimene

420 inimest. Miljonid töölised jäid sarnase mehaniseerimise tagajärjel täiesti üleliigseteks. Nendel jäi ruumi ainult uulitsal, sest kapitalistliku ilma wälimise kui ka sisemise wõistluse ja rahwahulkade wäikse ostujõu tingimustes pole mingit wõimalust wastawalt mehaniseerimisele ja tööliste „wabanemisele“ tööstust laiendada. Ja töötatööliste hulk kaswab ikka kiiremini, ikka kohutawamaks. Töötaolek muutus struktuurseks, orgaaniliseks, wõi, nagu teda mõned kodanlised majandusteadlased nimetawad — „tehnoloogiliseks“, mis tähendab, et masin inimese asetab ja teda niikauaks ähwardab uulitsale nälgima jätta, kuni kapitalistlik kord maa peal püsib.

Sarnase „tehnoloogilise töötaoleku“ abil on üksi Saksamaa töösturid umbes 2 miljoni töölise tööpalka „kokku hoidnud“, mis aastas ümarguse summa — 4 miljardi marka — töölisteklassi käest rööwitud raha wälja teeb. Tõesti suur „ratsionaliseerimise“ saawutus, kuid mitte tööliste, waid kapitalistide jaoks.

Kuid sama „kokkuhoidmise“ eesmärk on ettewõtjatel, kui nad naisterahwaid ja lapsi tööle wõtawad.

Mehaneerimine on tööprotsessi niiwõrd lihtsustanud, et naisterahwad ja lapsed meestöölistega täiesti kõrwu wõiwad töötada. Kuid kapitalism ei tunnista tarwidust wõrdse töö eest ka wõrdselt maksta.

Et lastele ja naisterahwastele naeruwäärt madalat tööpalka maksta wõib, püüawad ettewõtjad nendega täiskaswanud meestöölisi asendada.

Ratsionaliseerimisega käsikäes tõusis ka naistööliste ja laste arw walmistuses.

Naistööline, kes meestöölisega täiesti wõrdselt töötab, saab Saksamaal — 60,1 prots., Prantsusmaal — 56,1 prots., Inglismaal — 48 prots., Poolamaal — 40 prots., Jaapanis — 36,7 prots., Itaalias — 28 prots., Tsheho-Slowakkias — 25 prots., Hiinas — 22,5 prots. meestöölise palgast. See on ju kapitalisti jaoks puhas tulu.

Imekiiresti on naistööliste arw kaswanud. Saksamaal oli 1926. a. 3 milj. naistöölist, aga 1927. a. juba 4,7 milj., s. t. 37 prots. tööliste üldarwust.

Prantsusmaal teeb naistööliste arw wälja 40 prots. tööliste üldarwust. Sellega, et naistöölistele wähem maksetakse (56,1 prots. meestööliste palgast), kaotab Prantsusmaa töölisteklass terwelt ligi 18 prots. sellest palgast, mis ka kodanlisemagi „moraali“ järele temale peaks kuuluma.

Samasugune lugu on ka lastetöoga. Ettewõtjad wõtawad lapsi wabrikutesse otseselt koolipingilt. Wanemad teawad wäga hästi, et nende lapsed paari-kolme aasta pärast, kui nad 17-18 a. wanaks saanud, uulitsale heidetakse, ilma et nad ühtegi ametit oleks õppinud. Kuid üldine olukord, kus ainukeseks wõimaluseks jääb laste palka perekonna ülewälpidamiseks kasutada, sunnib neid sellega leppima.

P.-A. Ühisriikides töötab iga kuues laps 8—14 a. wanaduses mingisuguses ettewõttes. Mõnes osariigis töötab isegi $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ laste üldarwust. Lõunapoolsetes osariikides töötab tekstiiltööstuses 25—30 prots. lapsi tööliste üldarwust. Kuid waatamata selle peale, et naistööliste ja laste

hulk kaswab, kaswab nende hulgas ka töötaolek, sest ikka uued ja uued hulgad on sunnitud omale tööd otsima.

Kõik see mõjub kohutawalt tööpuuduse suurendamiseks kaasa. Kui kapitalistlik ilm praegu kümneid miljoneid töötatöölisi on sünnitanud, peab selle nähtuse põhjustest suure osa just kapitalistliku ratsionaliseerimise arwete kirjutama. Kuid üleilmne majanduslik kriis, mis oma sügawuse poolest ennenägematu, paiskas uued töolistehulgad uulitsale. See on nõiaring, millest kapitalistlikul majandusel wäljapääsu ei ole. Töötatöölise arwulise kaswuga käib kaasas hulkade ostujõu langemine, mis omakorda kriisi ikka weel süwendada aitab. Kriis aga ei ole kaugeltki weel oma sügawamale punktile jõudnud.

P.-A. Ühisriikides, kus üleilmne majanduslik kriis oma alguse sai, langes 1930. a. aastaproduktioon, 1929. aastaga wõrreldes, 19 prots., Saksamaal — 17 prots., Inglismaal — 12 prots., Poolas — 18 prots.

Kuid need arwud ei näita weel tõelist tööstuse kokkutõmbumist. Kui wõrrelda 1931. a. jaanuari produktiooni kriisieelse kuuga (1929. a. juuni), mil produktioon kõige suurem oli, siis näeme, et P.-A. Ü.-riikide produktioon on langenud — 34 prots., Saksamaal — 35 prots. jne.

Üldiselt pakub kapitalistlik majandus sügawa langemise pilti.

Pankrott käib pankroti sabas ja wabrik sulub wabriku järel wärawad. Ükski kapitalistliku majanduse ala ei pääse kriisist kõrwale. Kõige raskesti aga annab kriis ennast proletariaadile tunda. Töötaolek on muutunud normaalseks nähtuseks, töölesaamine imeasjaks.

Isegi niisuguses riigis nagu Itaalia annab kriis ennast tugewasti tunda. „Fiati“ autotehases töötab 20.000 töölise asemel ainult 9000; aeroplaanide tehases on 2000 töölisest järele jäänud ainult 550. Tehases „Asalda Panilie“ töötab praegu 300, kuna 1929. aastal seal weel 3000 töolist töötas.

Walmistuse kokkutõmbamine ja täidetud kaubaladud ühelt pool, samal ajal miljonid inimesed, kel puudub peawari, kes nälga ja puudust kannatawad kõigest, mida inimesel elamiseks tarwis — see kõik näitab paremini kui ükski muu seda wastuolude sügawust, millesse kapitalism on sattunud.

Ametlikud üleskirjutused, mis toimetatud P.-A. Ühisriikide 19 suuremas linnas, näitawad, et 9,4 prots. nende linnade elanikkudest töötatöölised on. Euroopa kui ka Ameerika suuremate linnade ümbrused on muutunud töötatöölise laagriks, kus elatakse telkides, koobastes ja kus keegi saab, sest korteri eest pole millegagi maksta.

Kuid mitte ainult kapitalistlik tööstus ei äga kriisi all. See on haaranud ka põllumajanduse. Ka siin on kriis äärmiselt teraw. Samal ajal kui sajad miljonid nälgiwad, raiuti Brasiilias miljonid kohwipuud maha ja Kaanadas kõetakse nisuga wedureid — sest et puudub nisu tarwitaja. Hulkade kehwas on äärmine. 1930. a. kestel pauperiseerus Ameerikas üle 4 miljoni farmeri ja asus linna, suurendades seega osalt töötatöölise hulka.

Missuguse kiirusega kaswab töötute hulk, seda näitawad Inglise statistika andmed, mis arwestab ainult abiraha saawaid töötatöölisi:

1930. a. I weerandis oli tööta ja sai abiraha	1.552.000	töölist
1930. a. III	2.056.000	"
1930. a. detsembris	2.643.000	"

Nii on aasta wältel abiraha saawate töötatöölise hulk ligi kahekordseks tõusnud. Tõeline töötatöölise hulk on aga kaswanud palju kiiremini, sest ühes selle kaswuga kitsendab walitsus ka abirahasid, nii et see osa töötutest, mis abiraha saab, töötatöölise üldarwuga wõrreldes ikka wäiksemaks jääb.

Prantsusmaal ei arwestata töötatöölisi, kuid nende hulgalise kaswu ja selle kiiruse üle räägib selget keelt tööleastumiste statistika. Kui 1926. a. tööleastumisi 100 arwame, siis saame:

1930. a. I weerandis	—	129
1930. a. II	"	— 101
1930. a. III	"	— 99
1930. a. IV	"	— 77
1931. a. jaanuaris . .	—	45
1931. a. weebruaris .	—	35

Sellega on töölesaamise wõimalused ligi kolm korda kitsamaks muutunud kui 1926. a. Kahtlemata tõusis wastawalt sellele töötatöölise hulk.

Ametlikkude andmete järele tõusis ainult Berliinis töötatöölise arw kahe nädalaga (1. weebr. — 15. weebr. 1931. a.) 20 tuhande wõrd, üle terve Saksamaa aga 106 tuhande wõrd. Ametiühisuste liikmetest oli 1930. a. detsembris 31,8 prots. tööta, 1931. a. jaanuaris aga juba 34,5 prots. Üldiselt oli weebruari lõpuks kas täiesti ehk osaliselt tööta 54 prots. kõikidest ametiühisuste liikmetest.

Praegust töötaolekut näitab ligikaudugi järgmine tabel. Siin on waja ainult meeles pidada, et need andmed ikkagi tublisti wähemad on, kui tõeline töötute arw, juba sellepärast, et nad mõne kuu eest on kokku seatud, kriis aga alaliselt süweneb ja wastawalt sellele töötute hulk iga päewaga kaswab.

Põhja-Am. Ühisriigid (maa, mida sotsiaalfaschistid ja mõned parempoolsed teoretikud „organiseeritud kapitali“ eeskujuks on tunnistanud)	12.000.000
Saksamaa	5.300.000
Ladina - Ameerika	4.000.000
Inglismaa	3.300.000
Jaapan	2.000.000
Itaalia	1.800.000
Poolamaa	1.100.000
Austria	550.000

Ungari	600.000
Tsheho-Slowakkia	750.000
Rumeenia	400.000
Hollandi	150.000
Soome	100.000
Prantsusmaa	500.000

Üldine töötatöoliste arv tõuseb kuni 40 miljonini.

Peale muu tuleb neile andmetele veel juure lisada need tööliste-hulgad, kes ainult osaliselt, mõni päew nädalas, töötawad. Näiteks töötatakse Prantsusmaal tekstiil-, jalanõude-, keemia- ja klaasitööstuses ainult 5 päewa nädalas. Peaaegu samasugune on lugu ka söetööstuses. Sadamatöölised töötawad kohati ainult ülepäewiti.

Inglismaal töötawad osaliselt umbes 60—70 prots. töölisi päris töötatöolistega wõrreldes. Isegi kodanlus on sunnitud tunnistama, et tööpuudus on umhes $\frac{1}{4}$ töölistest ja teenijatest wärawa taha tõrjunud. Saksamaal teeb osaliselt ja täiesti tööta tööliste üldsumma wälja 8 milj.

„Kui iga töötatöolisega ühes arwata 2 perekonnaliiget, siis tõuseb kapitalismi ohwrite arv, mida haaranud töötaolek, nälg ja puudus, kuni 150 miljonini. Ja see kõik olukorras, kus määratusuured ladud on täidetud toidumoonaga, mis aga kättesaamatud on nälgiwatele hulkadele.“ (Losowski.)

150 miljoni inimest pikaldasele nälgimisele pühendatud! 150 miljoni ainult Euroopas ja Ameerikas. Asumaad pole siin juure arwatud. Saksamaal tuleb iga päew ette 44 enesetapmist — nälja sunnil.

Töötutele abiandmine on wiimaste wõimalusteni kitsendatud. Enne kui abiraha saada, peab tööline teatud „ootusaja“ läbi tegema, mis kestab 6 päewast kuni 8 nädalani. Kuid ainult 14 riigis maksab sotsiaalne kinnitus. Ülejäänud 63 riigis puudub see (nende hulgas P.-A. Ühisr. — 12 miljoni töötatöolist). See tähendab, et ainult wäike osa töötutest wõiwad abiraha peale loota, sest ka seal, kus maksmas sotsiaalne kinnitus, ei saa mitte kõik töötud abiraha (Saksamaal 60 prots.). Abiraha ise on naeruwäärt pisike. Näiteks Saksamaal, kus sotsiaalne kindlustus sunduslik, saab töötatöoline abiraha 6—21 marka (2 r. 75 k.—9 r. 75 k.) nädalas, kuna elatisalammäär kodanlaste eneste wäljaarwamiste järele olewat 48 marka nädalas.

Sedagi abiraha wõib töötatöoline saada ainult 6 kuud, peale seda jääb talle ainult „kriisi abi“.

Miljonid heidetakse korteritest wälja. Ainult New-Yorgis loetakse kuni 2 miljoni „koopaelanikku“, kel wõimalus puudub üüri maksta ja kes elutsewad nüüd keldrites ja mujal, kus aga tuule ja talwe eest wähegi warju on.

Kõige selle tagajärjeks on massilised töötatöoliste „rahutused“, moonaladude rüüstamised ja werised kokkupõrkamised politseiga. Ikka tihemini ilmuwad uulitsatele töötatöoliste demonstratsioonid politsei keelu peale waatamata. Asjata püüawad sotsiaalfaschistid neid oma kõne-

dega ja „õpetustega“ kinni hoida. „Ajad, mil töölisteklassil mfidagi peale ahelate kaotada pole, on möödas“ — seletawad nad Naftali suu läbi töötatöölisele.

Kuid elu näitab ikka enam, et need ajad kaugeltki möödas ei ole, ja et kõige esmalt tuleb kaotada sotsiaalfaschistide ahelad.

Seda tunnewad need sotsiaaljuudased isegi. Sellest ka need jultunud üleskutsed sõjawalmistamisele Nõukogude Liidu wastu, millega II Internatsionaali „isad“ toime saawad.

Metsik pealetung töölisteklassile, sõda ainukese tööliste- ja kehwi-kuteriigi, N. Liidu wastu — muid teesid pole antud. Ja selle tee peal murrab üleilmne sotsiaalfaschism oma kaela, leiab üleilmne imperialism oma haa.

K. T.

NSWLiidu ühtne rahandusplaan 1931. aastal

1. Rahandus ülemineku ajajärgu majanduses

Nõuk. Liidu majandus on ülemineku ajajärgu majandus. Ta pole enam kapitalistline, kuid pole ka veel täiesti sotsialistline. NSWL majanduses on mõlema majandussüsteemi elemente, kusjuures sotsialistlike olluste ülekaal praegusel momendil juba määratusuur ning küsimus: „kumb kumba“ meie riigi ulatuses juba lõpulikult otsustatud on sotsialismi kasuks. 1931. a. põllumajanduse kollektiwiseerimise plaani täitmisega ja kulaku, kui klassi, likwideerimisega otsustame ka põllumajanduses lõpulikult „kumb kumba“ küsimuse.

Meie oleme sotsialismi esimeses ajajärgus ja ühtlasi samal ajal ka Umpi lõpujärgus. Sotsialismis sellep., et meil majanduses juba otsustawalt ülekaalus on sotsialistlikud ollused, sotsialistlikud wahekorrad, mis järjesti kõwenewad, Ump'is aga sellep., et meil veel alles püsiwad turu-wahekorrad, sest et on ju alles olemas suur hulk kollektiwiseerimata üksiktalusid, pole veel igalpool likwideeritud kulak, kui klass, hingitseb alles nepman jne.

Sotsialism sammub kiirel käigul wõidurada. Kuid kas pole selles olukorras mõtteta rääkida ühtsest rahandusplaanist ja kõigepealt — rahanduse tähtsuse tõstmisest, rubla kindlustamisest jne? Sest sotsialismis läheme meie ju seisukorrale, kus pole olemas mingisugust turgu ega raha, waid on plaanikindel jaotus, mis ümber kaswab olukorraks, kus igaüks saab seda, mida wajab (kommunism). Ja keegi ei kahtle ju selle juures, et meie majanduses plaanikindla jaotamise tähtsus wiimase paari aastaga wäga tuntawalt on kaswanud. Ning korraga rõhutab ÜK(e)PKK 1930. a. detsembri täiskogu oma otsustes eriti, et rahandussüsteemi peab kõwendama jne, nagu öeldud ülalpool. Paljudel seltsimeestel tekkis wii-

masel ajal meie hiiglaedusammude juures arwamine (näit. sm. Koslowi „teooria“), et meie raha pole enam raha waid midagi nominaalsete maksu-märkide taolist. See on omataoline „peapõõritus edusammudest“, omataoline „pahempoolne“ kõwerdus rahandusküsimustes. Teiselt poolt leidub seltsimehi, kes meie rahandust, meie rahasüsteemi peawad niiwõrd iseolewaks ja isetegutsewaks, et ta nende käsitusel tegelikult muutub ainult wäärtuseeaduse wäljenduseks meie majanduses. Need seltsimehed soowitawad „maksimaalselt ettewaatust“ selle „üliõrna asjaga“ ümberkäimisel, mis tegelikult tähendab aga rahasüsteemi fetischiseerimist. Leidub seltsimehi, kes raha warjatud kujul, „töömärkidena“ ka kommunismi tahawad tirida. Mõistagi, et ka seesugune oportunistlik, parempoolne põhimõte marksismile wastuwõtmata on.

Need mõlemad waatepunktid ei taipa ülemineku ajajärgu dialektikat. Nad ei saa aru, et meie teadlikult tarwitame kapitalistlise majandussüsteemi seadusi, ta worme sotsialismi ehitamiseks, tarwitame neid seadusi nende seaduste eneste suretamiseks, wäljatõrjumiseks. Umpi maksmapanek tähendas kapitalismile teatud tegewusewabaduse andmist. Kahtlemata. Kuid Umpi panime maksta selleks, et sotsialismi ehitada. Ja Umpi 10-aastane eluiga näitab, et meie õieti talitasime, et seesama kapitalismile teatud wabaduste andmine wõimaldas meil sotsialismi meie maal ehitada, kindlustada, nii et needsamad kapitalistlised ollused nüüd oma wiimaseid päewi elawad. Lugu on siin samasugune kui rahwuse küsimusega.

Kommunistlises korras kaowad pikkamööda ka rahwuste wahed, mis kapitalistlises korras olemas. Ja mehanist arutab sii kohe, et, järelikult, kui proletariaat oma diktatuuri maksta paneb, siis algab kohe rahwuse wäljasuremine otseteed peale. Meie põhimõte aga, mida praegu NSW Liidus järjekindlalt teostame, on see, et just üksikute rahwuste rahwusline kultuuri arendamise kaudu jõuame kord rahwuste kadumiseni (kusjuures see arendataw rahwusline kultuur wormilt rahwusline, sisult sotsialistiline on). Siingi paistab pealtnäha wastuolu: arendada rahwust (ta kultuuri, luues talle isegi tähestik, kui seda enne pole olnud, s.o. alata õieti, algusest peale) selleks, et ta wälja sureks. Kuid see wastuolu on waid näiline.

Samasugune on lugu ka rahwusega ülemineku ajajärgul. Meie kasutame seda kapitalistlise korra kategooriat sotsialismi ehitamise huwides. Meie kasutame oma majanduse juhtimise plaanikindluse alusel rublat nõukogude majanduse arendamiseks. Ja kuiwõrd sotsialistlise sektori kaswuga suureneb plaani mõju meie majanduses, sedawõrd suureneb teatud astmeni ka rahanduse, kui selle plaanilikuse teatud hulgaline awal-duskuju tähtsus majanduses. Nõukogude rubla teenib weel kaua aega proletaarset riiki sotsialismi ehitamiseks. Ja just meie rahandussüsteem on see, mis ühtse rahandusplaani kaudu wõimaldab kuhjata suurema ja järjesti suurenewa osa rahwatulust (народный доход) ja juhtida seda sotsialismi ehitamisele. Wähe on sellest, kui selle kuhjatawa osa suurusel räägime. Siin on waja silmas pidada ka neid omaduslisi külgi, mis see rahandusplaani kaudu mobiliseeritaw rahwatulu omandab meie sotsiaalsete wahekordade, prol. dikt. oludes toimumise tagajärjel. Need oma duslised momedid suurendawad rahandusplaani erikaalu wäga tuntawalt. Sellepärast on tarwis halastamata wõidelda igasuguste parem- ja „pahempoolsete“ waadetega rahandusküsimustes, rahanduse alla- ja ülehindamisega.

Möödamannes peab mainima ka seda, et kuiwõrd meie teadus seni üldse sammu pidada poole suutnud sotsialismi ehitamisega ja ikka maha on jäänud, siis tundub see eriti terawalt rahandusküsimustes (mis muidugi ei suutnud takistada parteid ja nõuk. walitsust teoorias ja praktikas õieti talitamast rahandusküsimustes seal, kuhu kahjurite mõju neid direktiive moonutama ei ulatanud). Ka sellele ülitähtsale sotsialismi ehitamise wäärinnale peab proletariaat mobiliseerima oma jõude, et lõpuni likwideerida kahjurite tegewuse jäänusi ja sotsialistlise rahanduse küsimusi leninismimarksismi alusel läbi töötada.

2. Ühtse rahandusplaani kokkuseadmise eeltingimised

Ühtse rahandusplaani kokkuseadmise tähtsamaks eeltingimiseks on meie rahwamajanduse kiire areng, ta sotsialistlike olluste kasw, millega kõweneb plaanilikkus meie majanduses üldse. Selle olukorra iseloomustamiseks, milles tekkis ühtne rahandusplaani, jätkub mõnet wäiksest arwust. Wõtame kõigepealt rahwamajanduse wiie-aasta plaani teostamise 1928-29. ning 1929-30. a.a.*)

	Kawatseti wiie-aasta plaani 2. a. kestel	Teostati kahe aastaga	Teostati protsen- tides
Rahwatulu (mlrd. rbl.)	58,3	59,5	102
Riigi eelarwe (mlrd. rbl.)	17,0	21,0	124
Kapitaalsed mahutused ühis- kondlustatud sektori põhifon- didesse (wastawate aastate hindades — mlrd. rbl.)	12,7	13,8	109
Planeeritawa tööstuse (toidu- ainete tööstus ühes arwatud) üldtoodang 1926 27. a. hin- dades (mlrd. rbl.)	29,3	30,5	104
Külwipind (kõik mln. ha)	239,0	245,8	103
Terawilja müügi toodang (mln. tsentnerit)	221,2	267,3	121
Kaubawedu (mln. tonni)	350,0	409,2	117

Need arwud räägiwad küllalt selget keelt sellest, et wiie-aasta plaani teostame edukalt, sedasama plaani, mida alles aasta, poolteist tagasi kapitalistlikes ilmas unistuseks peeti, ja mille teostamise wõimalustesse ei uskunud isegi üksikud seltsimehed meie endi ridades (parempoolsed).

Erilise tähtsuse wiie-aasta plaani teostamisel omandab põllumajanduse kollektiwiseerimine. Oli ju põllumajandus seni majandusalaks, kus määratus ülekaalus oli üksiktalundus, mida meie plaanikus ainult kaud-

*) Molotowi kõnest üleliidulisel nõukogude VI kongressil 1931. a.

selt suutis mõjutada. Sellepärast on iseäranis tähtis see suur murrang põllumajanduse kollektiiviseerimises, mis toimub 1929. a. alates.

Nii arenes kollektiiviseerimine järgmiselt:*)

	Kollektiiviseeritud talude arv (tuh.)	Kollektiiviseeritud talude prots. (üldarvust)
1927. a. 1. oktoobril	286	1,1
1928. a. "	595	2,3
1929. a. "	2131	8,1
1930. a. "	5565	22,2
1931. a. 1. märtsil	8830	35,3

Kahtlemata teostame kawa, 1931. a. kollektiiviseerida 50 prots. kõigist meie riigi üksiktaludest (kulakut, muidugi, täieliku kollektiiviseerimise alusel likvideerides), mis plaani mõju meie majanduses määratult süvendab.

Kui siia juure lisada veel ühiskondlustatud eramajanduslise ja kapitalistilise sektorite arenemist, mis, näit., tööstuses järgmine on:**)

	Ühiskondlustatud sektor	Eramajand. ja kapital sektor
1926-27. a.	11.999	4043
1927-28. a.	15.389	3704
1928-29. a.	18.903	3389
1929-30. a.	24.740	3310

Need arvud näitavad, et tööstuse ühiskondlustatud sektori üldtoodang kolme aastaga kasvas 106,2 prots., kuna eramajanduse ja kapitalistilise sektori oma vähenes 18,1 prots. Ja viimasel ajal kiirenewad need kaks tendentsi siin väljendawas suunas ühtelugu.

3. Ühtne rahandusplaan

Kõiki neid hiiglatõid, mis meie wiie-aasta plaanis ette nähtud, teostame omal jõul. Välislaene pole meie saanud, ega annagi neid keegi meie wiie-aasta plaani teostamiseks. Sellepärast on meie sotsialistlikes ehituses väga tähtsaks momendiks see, et ehitame jookswa kuhinemise arwel, kuna kapitalistlistel maadel nende tõusujärkudel tegewusse panakse warem tagawaraks kuhjatud summad, ja seal väga suurt osa etendab väliskrediit. Seda kõike meil ei ole. Ehitame omal jõul, ajame isikliste tarwiduste rahuldamisel tihtigi piskuga läbi selleks, et ruttu, järjekindlalt ja põhjalikult likvideerida neid puudusi, mis meil on, et ehitada sotsialistlist korda.

*) Molotowi kõnest üleliidulisel nõuk. VI kongressil.

***) Stalini kõnest ÜK(e)P XVI kongressil.

See, et meie noor riik alles wõrdlemisi kapitaliwaene on, kuna nõudmine selle kapitali peale määratu suur, sunnib meid kõiki meie rahasumme maksimaalselt kokku hoidma ja neid võimalikult otstarbekohaselt, võimalikult suure tagajärjega kasutama. Sellepärast omandab rahanduse planeerimine erilise tähtsuse just praegusel ajajärgul, mil iseäranis tähtis on iga pisemagi summakese juhtimine industrialiseerimise peale.

1931. aasta rahandusplaan on sotsialistilise kuhinemise abinõu, meetod. Ta koondab ühtsesse süsteemi kogu ühiskondlustatud sektori rahanduse vähemadki summad (rääkimata suuremaid), mis sellastena ja proletarise riigi olukorras annavad võrratult suurema majanduslise — ja poliitilise — tagajärje, kui tegutsedes üksikuna, lahus, koordineerimata. Rahandusplaan koosneb riigieelarwest, riigipanga krediidiplaanist ning ühiskondlustatud sektori majandusliste organisatsioonide omasummadest (viimaste hulka on arvatud ka kollektiivide summad, mis tänawu õieti esimest korda suuremal määral esinewad rahandusplaanis).

NSW Liidu rahwatulu üldsumma 1931. aastal on 49 miljardi rbl. ja ühtne rahandusplaan haarab sellest oma alla 32 miljardi, s.o. matemaatiliselt $\frac{2}{3}$. Kuid selle matemaatilise wahekorra käsitamisel peab alata silmas pidama ülaltoodud asjaolusid, mis sellele kahele kolmandikule ta arwulisest väljendusest palju suurema erikaalu annawad. Ülejääw $\frac{1}{3}$ pole sugugi isoleeritud eelmise $\frac{2}{3}$ mõjust, waid teda juhib kaudselt enam ehk vähem see kaaskolmandikku. Meie rahandusplaan on just sellepärast **ühtne** rahandusplaan, et ta on sotsialistilise sektori ühtne plaan, sotsialistiline sektor on meie majanduses suures ülekaalus, ja selle tagajärjel omandab see rahandusplaan juhtiwa teguri mõju, kuigi kaudsete meetodite teel, ka ühiskondlustamata sektori suhtes.

1931. a. ühtne rahandusplaan, mis NSWL KTK poolt kinnitatud, on järgmine (miljonites rublades):

Tulud:

I. Ühiskondlustatud sektori summad:

1. Tööstus	4076
2. Elektrimajandus	140
3. Põllumajandus	1094
4. Metsamajandus	70
5. Kommunaalmajandus	773
6. Riiklik kaubandus	1480
7. Tarwitajateühisused (kooper.)	779
8. Transport	3381
9. Side	136
10. Krediitasutused	932
11. Rahanduskomissariaadi majand. organid	61
12. Riigi ja kohalise eelarwe alla käiwa te walitsuskondade ja asutuste erisummad	106
13. Muud tulud	365

13.393

II. Maksud:

1. Üldriiklised	10.843
2. Kohalised	435
	<hr/>
	11.278

III. Kindlustusorganisatsioonide summad:

1. Sotsiaalkindlustus	2174
2. Riiklik kindlustus	490
	<hr/>
	2664

IV. Elanikkude rahasummade mobiliseerimine:

1. Laenud	1300
2. Enesemaksustus	400
3. Kooperatsiooni osa- ja sissemaksud	921
4. Hoiukassad	400
5. „Traktortsentri“ obligatsioonid	160
6. „BKK“ laenude tagasimaks pankka	700
	<hr/>
	3881

V. Ametiühisuste rahasummad 400

VI. Jaotamata summad 302

Bilans: 31.918

Kulud:

I. Rahwamajanduse finanseerimine:

1. Tööstus	7991
2. Elektrititseerimine	865
3. Põllumajandus	4833
4. Kommunaal- ja elukort. ehitamine	815
5. Elumajade kooperatsioon	100
6. Riikline kaubandus	2183
7. Tarvitajateühisused	525
8. Transport	3310
9. Mittesõjawäeline õhustransport	150
10. Side	260
11. Rahanduskomissariaadi majand. organid	30
12. Muud rahwamajanduslised kulud	37
	<hr/>

21.099

II. Sotsiaal-kultuuriliste ettevõtete finanseerimine:

1. Rahwaharidus	3516
2. Terwishoid	1189
3. Töökaitse ja sotsiaalkindlustus	1012
4. Administratiivsed kulud sotsiaal-kultuurilises töös	68
	5785
III. Maa- ja merewäe rahwakomissariaat	1310
IV. Juhtimine	696
V. Tagawarafondid	430
VI. Laenude maksud	382
VII. Riikline kindlustus	286
VIII. Muud kulud	430
	30.418
Tagawaraks	1.500
	Bilans: 31.918

See on sotsialistliste elementide laiendatud kordustootmise plaani sest lõwiosa kuludest läheb tootwaks otstarbeks. See plaan peegeldab partei pealiini järjekindlat teostamist, sotsialistliste olluste pealetung, kapitalismi jäänustele kogu wäerinnal ja hüüdsõna: kapitalistlikele maa-
dele „järele jõuda ja neist ette minna“ elluwiimist.

1931. a. ühtne rahandusplaani on 1930. a. plaanist suurem 36,2 prots. wõrd ja on suur samm lähemale sellele momendile, mil meie kogu enda rahwamajandust suudame planeerida riigi eelarwe korras.

Ühtse rahandusplaani üheks wäga tähtsaks iseäralduseks on see, et ta kokku on seatud ilma emissioonita, s. o. ilma uue paberiraha wäljalaskmiseta. Et see teostataw on, kui enamlise energiaga selle ülesande läbiwiimisele asume, näitab see, et meie erikwartalis (oktoober—detsember 1930. a.) oma tarbed rahuldasime emissioonita, kuigi meil rahanduses puudusi ja takistusi oli. Peale selle, et meie 1931. a. emissiooniõigust ei kasuta, näeb ühtne rahandusplaani 1,5 miljardi rublase riiklise rahareserwi moodustamise tarwilisteks manöwerdamisteks ja meie rahakursi weel kindlamaks muutmiseks.

Ühtse rahandusplaani kiire kasw on wäga lähedalt seotud NSWL rahwatulude kiire kaswuga, mis on meie sotsialistlike ehitustöö edukuse wäljendus.

Rahwatulude kaswu iseloomustab kujukalt järgmine tabel:*)

*) „Экономическая Жизнь“, 24 III—1931.

NSW Liidu rahwatulu

(Wahekorrd sõjaeelse tasapinnaga)

Aastad	NSW Liidu rahwatulu			Seesama 1 elaniku peale		Elanik. arv 1.—1	
	Miljonit sõjaeelset rubla	0,0/0/0 eelmise aastaga võrreldes	0,0/0/0 1913. a-ga võrreldes	Sõjaeelsetes rublades	0,0/0/0 1913. a-ga võrreldes	Miljonit	0,0/0/0 1913. a-ga võrreldes
1913	14.025	—	100,0	100,4	100,0	139,7	100,0
1926	13.737	—	97,9	95,2	91,8	144,3	103,3
1927	15.166	110,4	108,1	102,6	102,2	147,8	105,8
1928	17.017	112,2	121,93	112,5	112,1	151,3	108,2
1929	18.668	109,7	133,1	120,7	120,2	154,7	110,7
1930	22.588	121,0	161,1	143,0	142,4	158,0	113,1
1931	31.239	138,3	222,7	196,3	192,8	161,4	115,5

See tabel, mis sõjaeelsetes rublades välja arvatud, näitab selgelt ja wastuwaidlematult üldiselt õieti meie rahwatulude hulgalise arenemise sihtjoont, mille taga peituvad konkreetsed ühiskondlised wahekorrad, mis käesolevas tabelis välja ei paista. Et tabel ainult hulgalistele näitajatele toetub, on ta puuduseks see, et siin kõrvale jäävad NSWL rahwa-

tulu kaswu omaduslised momendid. Sest need kaswuprotsendid ei erine sõjaeelsetest arvudest mitte üksi hulgaliselt, waid eriti just omadusliselt. Ja nende hulgaliste näitajate kiire kaswu üks lahutamata põhimomentidest on just need omaduslised küljed, mis seotud proletar. diktatuuri ja nõuk. riigikorra olemasoluga, sotsialismi ehitamisega. Seda sihtjoont iseloomustab järjesti suurenew kasw: 9—21—38 prots. aastast! Niisugust kaswu pole näinud ükski kapitalistline riik ilmas. Niisuguseid kaswuprotsente, nagu meie saame 1—2 aastaga, saawutasid kapitalistl. riigid isegi oma õitseaajal alles mitmete, isegi mitmeteistkümnete aastate jõupingutuse wiljana.

Ja mis eriti tähelpanu wäärrib, on see, et meie riigi rahwatulu 1931. a. on enam kui kaks korda suurem tsaariaegse Wenemaa majanduslise „hiilgeaja“ — 1913. a. — rahwatulust.

1926—27. a. muutumata hindades on NSW Liidu rahwatulude areng ärgmine:

	Miljon. rbl.	% eelmise aasta summast
1928. a.	26.812	—
1929. a.	29.425	109,7
1930. a.	35.595	121,0
1931. a.	49.225	138,3

Nii on 1931. a. NSW Liidu rahwatulu üldsumma 49 miljardi 225 miljoni rubla, millest ühtse rahandusplaani alla käib 31 miljardi 918 miljoni rubla, s. o. $\frac{2}{3}$ kogu rahwatulu üldsummast:

Waatleme pisut lähemalt, millest koosneb ühtse rahandusplaani tulude osa, mis seda tulude osa iseloomustab. *)

4. 1931. aasta ühtse rahandusplaani tulude osa

Ühtse rahandusplaani tuludest moodustawad ühiskondlustatud sektorilt saadawad summad 42 prots. ehk 13 miljardi 393 miljoni rubla. See on sotsialistlise sektori kuhinemine, — tööstusliste, ühistegeliste, transpordi jne ettewõtete kasud. Et rahandusplaani nii suurel määral oleneb sotsialistlisest sektorist, tootmisest, siis on arusaadaw mäherduse hiiglatähtsuse omandab selle sektori ettewõtete tootmisplaani täitmine. Neis tootmisplaanides aga mängiwad esimest wiilut omaduslised näitajad. Nii peab tööstussaaduste omahind tänawu alanema 10 prots., mis üle riigi

*) Rahandusplaani jaotamine tuludeks ja kuludeks on õieti mehaaniline jaotamine ja seda ei tohi mõista nagu nende mõlema osa iseseiswalt, lahus olemist. Kulud ja tulud moodustawad rahandusplaanis terwiku, milles kumbki osa üksteisest oleneb. Ei saa ju meie oma kulude kätte kusagilt wäljastpoolt meie majandust raha, ja ei saa seda ka majandusaasta algul kõike korraga kätte, waid need summad kuhinewad meie sots. majanduses kogu majandusaasta kestel ja kuhinemist mööda lähewad nad tootmisse, kus nad omakord jälle kuhinemist kiirendawad. Nii tuleb seda rahandusplaani jaotamist mõista teatawal määral tingimisi, arwestustehniliselt.

1800 mln. rubla wälja teeb. Wõitlus omadusliste näitajate eest on wõitlus rahandusplaani täitmise eest. Tööstussaaduste omahinna alandamine annab aastas 1800 miljoni rubla. Kaubaweo omahinna alandamine ühe protsendi wõrd annab aastas 30 mln. rubla, wabriku jne hoonete ehitamisel — 100 mln. rubla. Kui meie kaupade wabrikust tarwitaja kätte mineku aega 9 päewa wõrd (46-st 37-ni), lühendame, siis annab see meie aastas 300 miljoni rubla. Need on suured summad, mis meie rahandusplaanis arwestatud. Ja kui mõni majandusala oma tootmiseprotsessis omaduslisi näitajaid, mis ta plaanis on, ei täida, siis mõjub see kogu rahwamajanduse peale. Sest raha, mis meie sellest majandusalast (näit. nahatööstusest) pidime saama, jääb siis saamata, ning rahandusplaani tekitab auk, mida millegiga täita ei saa. Rahandusplaau 1931. aastal on aga kõigepealt industrialiseerimise plaan, nii tähendab rahandusplaani mittetäitmine industrialiseerimise tempo nõrgendamist, tähendab mahajäämist, kuid, — „mahajääjaid lüüakse“, mahajäämine tähendaks meie seisukohade nõrgendamist kapitalistilise ilma vastu. Kui suurt osa omaduslised näitajad 1931. a. rahandusplaanis mängiwad, näitab seegi, et kui rahandusplaani eelmise aastaga wõrreldes 36,2 prots. on kaswanud, siis majandusliste organisatsioonide kuhinemise osa temas on suurenenud 80 prots. Kõige selle pärast on otsustawaks lülits 1931. a. rahandusplaani teostamisel sotsialistilise sektori, eestkätt tööstuse tootmisplaani — eriti omadusliste näitajate — teostamine*)

Omadusliste näitajate täitmisel lasub eriti wastutusrikas ülesanne ametiühisuste peal, — sotsialistilise wõistluse, lõõktöö, ratsionaliseerimise jne organiseerimine.

Maksud moodustawad rahandusplaani tulude osas 11 miljardi 278 miljoni rublase summa, ehk 35,3 prots. kogu rahandusplaani. Sellest summast langeb üle 9 miljardi rubla ettewõtetelt wõetawa läbikäigumaksu peale, kuna ülejääwa osa moodustawad muud maksud (p/majandusline maks j. m.).

Eraldi peab mõne sõnaga peatama ühekordse maksu juures, mis wõetakse majanduslikeks ja kultuuriliseks ehitustööks. „Tööstuspartei“ protsessi ajal ja nõuk. VI kongressi päewil nõudis töörahwas wäga paljudes kohtades meie riigis 5-a. plaani kiiremaks teostamiseks uue wõidulaenu wäljaandmist, kohalisteks tarweteks erimaksu sisseseadmist jne. See oligi maksu maksmapaneku põhjus. Maks annab külas 200 mln. rubla, linnas — 150 mln. rubla. Küla tuludest moodustab see maks õieti wäike protsendi. Kui küla 1930. a. andis maksude näol üldse 750 mln. rubla, siis moodustas see ta tuludest 3 prots. (Põllumajanduse üldtulu 1930. a. oli 24 miljardi rubla). See on üldine protsent, kuid klassiliselt on siin wahe; nimelt maksawad kulakud ja jõukad rohkem, kuna kolhosnikud ja kehwikud progressiivselt vähem maksid. Täna wune uus ühe-

*) 1929-30. ja erikwartalis saime omaduslistest näitajatest 1½ miljardi rubla, pidime plaani järgi saama aga 3 miljardi. Siin peituwadki peapõhjused nende rahandusliste raskustele, mis läbi elasime läinud aasta lõpul. Plaani mittetäitmise põhjus aga on: oportunism, töö, oskamatus, saamatus ja mittetahtminegi energiliselt tegutseda, mobiliseerida hulkade tähepanu nende küsimuste ümber, nende wõitmiseks.

kordne maks suurendab küla maksuprotsendi 3 pealt 4 peale, mis igatahes suur ei ole, sest kahtlemata suureneb wastawalt, kui mitte rohkem, ka küla tulu üldse (eriti kollektiwiseerimise tagajärjel).

Wõrdlemisi suure osa rahandusplaani tuludest, üle 12 prots., moodustab elanikkude rahasummade mobiliseerimine (p. IV), — wõidulaenud, hoiusummad, kooper. osamaks jne. Laenud ännawad 1931. a. 1400 mln., ehk kui arwatawat laenuobligatsioonide käest äraandmist arwesse wõtta, siis 1300 miljoni rbl. 1930. a. saime wõidulaenudest 770 miljoni rubla. See 1300 miljoni rbl. tähendab iga töölise ja teenija kolmenädalast keskmist palgasummat. See wõidulaenude summa on reaalne ja kindlasti täidetaw, sest 1931. aastal suureneb elanikkude rahaline tulu meie riigis 18 prots. (wõrreldes 1930. aastaga) ja moodustab üldse 33 miljardi rublase summa. (Rahanduskomissar Grinko kõnest KTK täiskogul). Et meie riigi wõidulaenudel hea edu töörahwa hulgas on, näitab, muide, wõidulaenu „5-a. plaan 4 aastaga“ realiseerimine. Esialgul kawatseti teda realiseerida 750 miljoni rubla suuruses, kuid 1. märtsiks 1931. a. oli laenu lewitatud juba 936,2 miljoni rubla eest ja realiseerimine kestab weel edasi. Eitaw nähtus laenu lewitamisel on waid see, et küla oma osa ei ole täitnud.

Hoiukassad peawad 1931. a. uusi hoiusumme koguma 400 miljoni rubla. Praegu on meil (1931. a. alguseks) 12 miljoni inimest, kellele raha hoiukassas ja nende hoiulolewa raha summa on 500 miljoni rubla. See on meie riigi ja rahwa kohta igatahes wäga wäike summa. Täna wu suurendatakse hoiukassade arwu 50.000-ni (sellest külas mitte alla 35.000). Wäikese pildi meie hoiukassade arenemisest annawad järgmised arwud: hoiukassasid olid 1/X. 1924. a. — 4544, 1/X. 1927. a. — 14.428; raha hoiulhoidjaid samadel aastatel 537.402 in. ja 2.211.700 in.; hoiusummad samadel aastatel wastawalt 11.247.000 rbl. ja 186.967.000 rbl.; hoiusumma keskmine suurus — 21 rbl. ja 85 rbl. Kasw ja edu on siin tuntaw, kuid meie ulatuste ja wõimalustega wõrreldes on seda liig wähe. Eriti mahajäänud on hoiukassade asi maal, kus kõigest 17 prots. talupoegi hoiukassades raha hoiab, kuna linnas töölistel see arw 61 prots. on. Kohalisi tegelasi hoiukassade arendamisel peaks ergutama see, et täna wu kõigist juuretulewatest hoiusummadest antakse kohalisele eelarwele 14 prots., kohapeal kasutamiseks on isegi kawatsus seda protsenti weelgi suurendada.

Huwitawa ja ülitähtsa tegurina hoiusummade mobiliseerimisel esineb linnades wiimiasel ajal ikka enam ja enam tarwitusele tulew wiis töölistele ning teenijatele palka hoiukassade kaudu maksta. Algust tegi sellega Karl Marxi nimeline tehase Leningradis. Selle asemel, et palgapäewil palka kõike kätte saada, wõtawad töölised seda wabrikusse asutatud riiklisest hoiukassast, kuhu palk igapähele isiklisele arwele kantud, tarwidust mööda. Nii oli K. Marxi nim. tehase töölistel enne seda palgamaksmise wiisi hoiukassas kokku 30.000 rbl., aga paarikuulise uut wiisi palgamaksmise järgi tõusis see summa 13. märtsiks s. a. juba 130.000 rublani.

Rahanduskomissariaat uuris selle K. Marxi nim. tehase tööliste katse palgamaksmise alal põhjalikult läbi ning soowitab teda Liidus ka mujal tarwitusele wõtta (esialgul ainult suuremates tehastes ja wabrikutes). See

palgamaksamise meetod kujuneb hiiglatähtsaks teguriks rahandusplaani teostamisel, eriti riigipanga kassaplaani täitmise alal *)

Kooperatsioon peab 1931. aastal mobiliseerima 921 miljoni rubla, millest osamaksu arwele langeb 500 miljoni, kuna ülejääwa osa peab andma kaupade tarvitaja kätte toimetamise aja lühendamise jne. Kui kooperatsioon selle ülesande täitmises isewoolu peale lootma jääb, siis, mõistagi, jääb see ülesanne teostamata. Sellepärast peab kooper. aparat ja ta ühiskondline aktiiv maksimaalset tähelpanu juhtima sellele, et iga kooper. liige täpselt ja õigel ajal liikmemaksu ära maksaks, tehes samuti kihutustööd, et osamaksud enne tähtaega ära maksetaks.

Kaupade tarvitaja kätte toimetamist takistab seni peaasjalikult kooper. aparadi saamatus. Nii kulub kaupade liikumisel wabrikust tarvitaja kätte weel palju aega nende seismiseks wahepealsetes lülides (ladudes jne), transport on aeglane, tihtigi on kaupade jaotus raioonide wahel ebaõige (ei arwetata raioonide iseäraldustega), samuti jäetakse teinekord kaupade jaotamisel linna ja maa wahel ühed ehk teised erimomendid silmapaari wahele. Wäga eitawaks küljeks on kooperatsioonis weel see, et meie kooperaatorid tihtigi ülearuseid tagawarasid peawad, et — oma liigete jaoks hoida, kui see kaup mujal peaks lõppema. Seesuguse pudukodanlise tagawarade soetamise isu peame oma kooperaatoritest otsekohe ja juurtega wälja rookima. 1931. aastal jõuab meie kooperatiiwiliikmete arw 71 miljoni inimeseni, ja kui kooperatsioon selle töörahwahulga tähelpanu enamliselt oskab koondada kooper. ees seiswate ülesannete ümber, nende ülesannete täitmiseks, siis pole kahtlust, et need ülesanded ka täidetakse.

Elanikkude rahasummade mobiliseerimiseks, nagu kogu rahandusplaani täitmises üldse, omandab otsustawa tähtsuse see, kuiwõrd meie wastawad organisatsioonid suudawad mobiliseerida proletaarset ühiskondlist arwamist nende ülesannete ümber. Ja siin peab silmas pidama seda, et rahandusplaani teostamise peale ei tohi waadata kui „järjekordse hoogtöö“ peale, waid see on „hoogtöö“, mis kestab kogu aasta, mis tihedalt peab kokku põimitud olema kõikide teiste hoogtöödega.

5. Ühtse rahandusplaani kulude iseloom

Meie sotsialistline rahwamajandus, õigemini, rahwamajanduse sotsialistline sektor, areneb kiirel sammul. Tööstuse toodang suureneb aastas 15—25—40 prots., kusjuures see protsent aasta-aastalt kiiremini tõusma hakkab, kuna kapitalistliste maade wastawad protsendid õitseagadelgi (näit. P.-A.Ü. XIX sajandi lõpul) aastas üle 5—6 prots. ei kaswanud. Mis on meie kiire kaswu põhjuseks? Kõigepealt see, et meie määratu enamuse oma tuludest kasutame otsekohe tootwaks otstarbeks; s. t. mahutame tehaste, wabrikute, elektrijaamade, sowhoside jne ehitamisesse, ja et meil puudub parasitiline kodanlus, kes lisasaaduse oma tasku paneks.

*) Wilmastel kuudel ongi juba seda palgamaksamise wiisi õige laialt tarvitame hakatud, ka asutus.es. Toim.

Kui meie seesuguseks wäheneditult mittetootwaks otstarbeks, nagu punawäe ülalpidamiseks, kulutame aastas 6 prots. oma eelarwest (rahandusplaanist — 4,3 prots.), siis kulutawad 1930-31. aastal militarismi peale: Inglismaa — 39 prots., Prantsusmaa — 60 prots., P.-A. Ü. — 44 prots., Itaalia 43 prots., Poola — 44 prots. jne. Õige tuntaw wahe! Kui meie endi mittetootwatele kuludele (punawägi) juure arwame weel 2 protsenti eelarwest, mis läheb sisewõlgade prots. tasumiseks, ka siis ei kaswa see prots. suuremaks kui 8. Ja siin peitubki see saladus, miks wõime kaswada nii kiiresti. Selle kõrwal on üheks meie kiire kaswu tähtsamaks tingimiseks ja iseäralduseks see, et see kasw tugineb põllumajanduse ja tööstuse üheaegsele kiirele arengule.

1931. a. ühtses rahandusplaanis wäljendub selgelt ja konkreetselt partei pealiini teostamine. See rahandusplaan on industrialiseerimise plaan. Üldisest rahwamajanduse finanseerimiseks minewast summast — 21 miljardi 99 miljoni rubla — läheb nii ehk teisiti wähenituks tootwaks otstarbeks 17 miljardi rubla (1930. a. 10 miljardi); sellest kõrgema rahwamajanduse nõukogu poolt planeeritawasse tööstusse 5,5 miljardi rubla, riiklikeks elektrifitseerimiseks — 850 miljoni, warustuskomissariaadi organisatsioonidele — 588 miljoni rbl., põllumajanduse sotsialistlikeks ümberehitamiseks — 3838 miljoni rubla jne. Kui Lenin, peale Umpi maksmapanekut 1922-23. a. suure heameelega rääkis, et meie oleme juba 20 miljoni rubla suutnud koguda, mida wõime kasutada rahwamajanduse arendamiseks, tööstuse tõstmiseks, siis — kui tibatilluke on see summa praeguste sajamiljoniliste ja kümnemiljardiliste summade kõrwal, mida meile annab sotsialistline kuhinemine aastas ja mida wõime sotsialismi ehitamiseks kasutada! Ja kõigest sellest hoolimata leidub ikka weel puupäid, kes meie sotsialistlike ehitustöö kaswu ei näe wõi näha ei taha ja wirisewad-pirisewad „ülearu- sest tormamisest“; leidub weel inimesi, kes eitawad seda tõsiasja, et oleme astunud juba sotsialismi esimesse ajajärku.

1931. juhime peatähelpanu pooleliolewate tehaste ja ettewõtete wal-misehitamise peale selleks, et need wõimalikult rutema ajaga meie rahwamajanduse tarwete rahuldamisele asuksid, ja selleks, et raha, mida paigutame kapitaalsetesse ehitustesse, wõimalikult rutem saadusi andma hakkaks. Tänewu lõpetame üle 500 pooleliolewa tehase ja ettewõtte ehitamise, mille toodang üksi 2 korda suurem saab olema, kui kogu tsaa-riaegse Wenemaa tööstuse sõjajaelne toodang üldse oli. Juba üksi see wõrdlus näitab, mäherdused hiigla ülesanded meil 1931. aastal täita on, mäherduse kiirusega kaswame. Nii kulutame, näit., Magnitogorski tehaste ehitamiseks tänewu 127 miljoni rubla, Kusnetski tehaste ehitamiseks — 114 miljoni rbl., Dnjeprkombinaadi ehitamiseks — 54 mln. rbl., Nishni-Nowgorodi autotehase ehit. — 93 miljoni rbl. jne, jne.

Nagu ülal juba räägitud, oleneb 1931. a. rahandusplaanide teostamine eestkätt tööstuse tootmiskawade täitmisest. Rahandusplaanide tulude ja kulude osa kokku moodustawad terwiku, millest wiimast poolt siis wõimata teostada, kui esimest poolt ei täideta. Sellepärast paneme tänewu eriti kindla kontrolli maksma tööstusettewõtete tööstus-rahanduslise plaani täitmise järgi walwamisel. Selleks pannakse praegu kõigis tööstusette-wõttes maksma kindel n.n. isetasuwuse põhimõte (хозрасчет), isegi ük-

sikutes jaoskondades ja — tööliste algatusel — ka brigaadides (see viimane moment on alles üsna uus ja haruldane nähtus). See põhimõte sunnib töölisi ja kõike muud personali täpselt selle järgi vaatama, et tooresaineid ei raisataks, praaki ei tehtaks jne, mis ettevõtte, osakonna või brigaadi tootmiskavade (hulgaliste ja omadusliste näitajate) teostamist takistab. See ühelt poolt. Ja teiselt poolt teostame n. n. rublaga kontroleerimist. See tähendab, ettevõtte finanseerimine oleneb sellest, kuidas ta oma tootmis-rahanduslist plaani täidab. ÜK(e)P keskkomitee ja keskkontrollkomisjoni detsembrikuu täiskogu (1930. a.) ütles selle kohta kindlal sõnal:

„Rahandusplaani ja eelarve edukas teostamine oleneb otsekohe rahwamajanduslike ehitustöö kõikide alade hulgaliste ja omadusliste näitajate täitmisest“,

ning et

„iga organisatsiooni kulud peavad otsekohe olenema sellest, kuidas ta teostab enda tootmis- ja rahandusplaane“ ...

Siin on riigipangal, kes finanseerib kõiki ühiskondlustatud sektori ettevõtteid, määratusuured ja vastutusrikkad ülesanded. Ta peab alatasa kontroleerima, kuidas täidab ettevõtte oma tootmis-rahanduslist plaani, peab vaatama, et ettevõtte mitte rohkem raha ei kulutaks kui tal õigus on kulutada. Ning, mis peaasi, riigipank peab ettevõttele õigel ajal märku andma, teda hoiatama (nende andmete najal, mis tal selle ettevõtte tegewusest on), kui ettevõttes mõnes asjas lood korras pole, kui, näit., omahinna alandamine ei edene, ehk omahind kõiguni tõusma kipub jne., mis muidugi ettevõtte finanseerimisesse augu sisse lõõwad, sest rahandusplaani on tuludena need summad üles võetud, mis ettevõtte saab, näit., omahinna alandamisest. Kui seda alandamist aga pole, tuleb ettevõttel rahast puudus ja siis minnakse panka nuruma, et olge head ja aidake. Kui ettevõtte oma plaani ei täida, on riigipangal õigus ta krediiti suluda seniks, kuni plaan on täidetud ja „auk“ kinni topitud. Hari-likult tõendavad ettevõtte juhtivad organisatsioonid, et neid ja neid näitajaid (indikaatoreid) plaanis võimata on täita jne. Huwitawa näite sellest, missugune see „võimatus“ on, annab järgmine lugu: märtsi keskpaigaks s. a. ületas Leningradi tehase „Punane Putilow“ oma krediidi piiri 3 mln. rubla võrd, s. t. kulutas rohkem ära kui tal tulusid olid. Paar-kolm teist tehast Leningradis tegid sedasama igaüks umbes 500.000 rubla suuruses („Bolschewik“ j. t.). Riigipank pani neile krediidi kinni. Ning seesamane „P. Putilow“, kes ennem wandus, et raske on plaani täita jne, täitis nüüd plaani selle osa, mis täitmata oli — 3 mln. rubla suuruses — mõne päewaga! (saadeti valmisaadused ära, pandi dokumendid korda jne). Samuti likwideerisid puudujäägi ka teised tehased. See näitab, et kui tarwis, küll siis osatakse wabriku sisemisi ressursse mobiliseerida ja plaani täita, näitab seda, et plaanid on reaalsed ja et nende täitmine oleneb neist endist.

Põllumajanduse arwele langeb rahwamajanduse finanseerimisest 4.833 miljoni rubla, milline summa koosneb riigi eelarve korras põllu-majandusele antawatest summadest ja krediidist ning kollektiivide, sowa-hoside ja masina- ning traktorijaamade endi summade kuhinemisest. Riigi

eelarwe korras läheb põllumajanduse sotsialistiliseks ümberehitamiseks 2,6 miljardi rubla. Võrdluseks olgu toodud, et 1928-29. a. samaks ots-
tarbeks minew summa riigieelarwes oli 285 miljoni rbl., 1930. a. —
1,6 miljardi rubla. See on konkreetne, reaalne abi, mida annab proletaarne
riik kollektiwiseeruwale külale.

Üheks tähtsamaks punktiks rahandusplaanis on transpordi finanseerimine, milleks rahandusplaani 1931. aastal ette näeb 3.310 miljoni rubla. (1930. a. oli see summa 1,8 miljardi). Siin pole koht arutama hakata transpordi tähtsust meie sotsialistilises rahwamajanduses. Peab ütleva waid seda, et transport wiimasel ajal „kitsaks kohaks“ kippus jääma, mis majanduse arengut oleks takistanud (kütteinete jne weo takistused raudteel j.m.). Ja see on ka arusaadaw, kui waatleme seda koormatust, mis meie transpordil praegu lasub. 1913. aastal oli Wenemaal prahiwedu 132 miljoni tonni, 1930. a. — 240 miljoni tonni ja 1931. a. on see wä-
hemalt 330 miljoni tonni. Suurenemine sõjaeelsega wõrreldes umbes 2¹/₂ korda! Ehk reisijatewedu: 1913. aastal weeti Wenemaal üldse 180 mln. reisijat, 1930. a. — 550 miljoni ja 1931. a. saab see arw olema 720 mln. *) Neljakorde arw! Nagu siit selgub on transpordi koormatus palju suurenenud sõjaeelsega wõrreldes. Kuid transpordi weowõimalusi pole meil seni wõimalik olnud tarwilisel määral laiendada. Sellest tulebki, et transport wahetewahel takistustega ja segadustega töötab (milles küll wäga ja wäga palju süüdi on meie endi kohmakusel organiseerimise alal). Kuid tõsiasi on, et transport nõuab põhjalikku parandust, eriti laiendamist. Ja enamlaste järjekindlusega asusime tänawu selle „kitsaks jääwa koha“ järeletõmbamiseks. 3,3-miljardilise summaga suudame paljugi ära teha, pealegi nüüd, kus teedekomissariaadi aparat põhjalikult puhastati kahjuritest ja raha kahtlemata kõik õigeaks otstarbeks ära kasutatatakse.

Teine tähtsam peatükk rahandusplaani kulude osas on sotsiaalkultuuriliste ettewõtete finanseerimine, mille peale läheb 5.785 miljoni rubla, Kui siia juure weel arwata umbes 800 miljoni rubla, mis samaks otstarbeks läheb kulude p. I kaudu, siis ulatab summa, mida rahandusplaani 1931. aastal jaotab töörahwa sotsiaalkultuuriliste tarwete rahuldamiseks, 6,5 miljardi rublani. Sotsiaalkultuuriliseks otstarbeks minew summa moodustab rahandusplaani 20 prots. Rahandusplaani kulude üldsummast — 30.418 miljoni rubla — läheb üle 26.800 miljoni rubla majanduslike ehitustööks ja sots.-kult. nõuete rahuldamiseks. Ülejääwast osast läheb puutumatuks tagawaraks 1.500 miljoni, punawäe jaoks 1.310 miljoni rubla jne. Eriti wiimast summa tuleb alla kriipsutada: kui teda wõrdleme sõjawalmistusele kulutatawate summadega kapitalistilistel maadel, siis näeme, mäherdune wahe on seal ja siin, rääkimata et sisuliselt seal aina kallaletungimiseks walmistatakse, siin töörahwa wõitude ja sotsialismi ehitamise kaitseks.

*

Need on tähtsamad arwud 1931. a. ühtsest rahandusplaani, mis kujakalt wäljendawad Nõuk. Liidu sotsialistilise ehitustöö hiiglasuuri edusamme, wäljendawad töölisteklassi kindlat tahet lõpule wiia sotsialistilise ühiskonna loomist Nõuk. Liidus. Lõpuks peab siiski weelgi ühe momendi peale tähelepanu juhtima, nimelt selle peale, missugust osa mängib rahan-

*) Rahanduskomissari Grinko kõnest KTK täiskogul, jaanuaris 1931.

dusplaan meie rahvuspoliitikas, kuidas väljendub nõuk. walitsuse rahvuspoliitika rahandusplaani küsimustes. Tsaariajal olid Wenemaa ääremaad, kus asusid mittewene rahwad, äärmise poliitilise surwe all, olid majandusliselt äärmiselt maha jäänud. Paljudes neist polnud pea põrmugi olemas tööstust jne. Üks Nõuk. walitsuse ülesannetest on nende wäike-rahwaste autonoomsete ja iseseiswate osariikide majandust wõimalikult kiiremini tõsta, neid maid wõimalikult kiiresti wiia sotsialismile.

Nii kaswab WFSNW riigieelarwe 1931. aastal, eelmise aastaga wõrreldes 30 prots., Ukrainas — 32 prots., Walgewenemaal — 35 prots., Taga-Kaukasis — 50 prots., Usbekistanis — 61 prots., Turkmenistanis — 87 prots. ja Tadshikistanis 108 prots. Nagu siit näha kaswab just maha-jäänudate osariikide eelarwe palju kiiremini kui nende osariikide oma, kus üldine majandusline ja kultuuriline arenemine palju kõrgemal astmel seisab. Need arwud näitawad, et need rahwad, keda tsaariwalitsus omal ajal armutatult kurnas, nüüd seitsmepenikoormaliste sammudega lähenewad sotsialismile.

Rahandusplaani teostamine on wõitlus sotsialismi eest. Rahandusplaani teostamine sünnib kibedas klassiwõitluses, nagu sotsialismi ehitamine muudel wäerindadel klassiwõitluse tules toimub. Eriti awaldub see külas, kus kulakuga, kes makse jne maksta ei taha, wõitlus wäga teraw on. 20. märtsiks s. a. oli esimese aastakwartali rahandusplaani täitmine wähe rahuloldaw. Nii on elanikkude rahasummade mobiliseerimises 250 miljoni rublaline puudujääk („Len. Prawda“, 2/IV 31), millest suur osa langeb küla arwele. Siin on suurel määral süüdi kohapealsed organisatsioonid, kes kõikide proletariaadi diktatuuril olemasolewate abinõudega kulaku käest neid rahasumme, mis ta riigile wõlgneb, kätte ei püüa saada. See on päisapäine oportunist ja tegelikult kulaku pilli järgi tantsimine. Niisugusele kulaku paitamisele tuleb jalamaid lõpp teha ja kulaku käest, maksku mis maksab, ta wõlad ja maksud sisse nõuda. Linnas on nepmaniga samasugune lugu, kes oma tulusid igati warjab, warandust peidab jne. Siingi tuleb sama järjekindlalt talitada nagu kulakuga maal.

Wäga suured ülesanded sel alal on ees meie ajakirjandusel. Kuid kahjuks peab tunnistama, et meie eestikeelne ajakirjandus seni wäga wähe on tähelpanu juhtinud prolet. riigi rahanduse küsimustele üldse, ning neile aktuaalsetele küsimustele eriti, mis sel alal külaorganisatsioonidel praegu ees seisawad. Ajakirjandus peab oma kirjasaatjate tähelpanu mobiliseerima rahandusplaani täitmise küsimustele. Igas raioonis, igas külanõukogus on oma rahandusplaani, ehk kus teda ei ole, seal peab ta loodama; igas kollektiivis peab olema oma tootmis-rahandusline plaan, ja siin on kirjasaatjail laialised tegewuswõimalused puuduste paljastamises, juhatuses ja näpunäidete andmises jne.

Kui sedasi kogu proletaarne ühiskondline arwamine, kogu töörahwa tähelpanu suudetakse mobiliseerida rahandusplaani täitmise ümber, kui igaüks selgelt aru saab, et rahandusplaani täitmine wiie-aasta plaani 3-dal, otsustawal aastal on üheks otsustawamaks momendiks sotsialistilise ühts-konna wundamendi ehitamise lõpulewiimises ja kui kõik siis sellele arusaamisele wastawalt kogu jõuga ja enamlike energiaga selle plaani täit-

mist jätkawad, siis pole vähematki kahtlust, et see plaan täpselt täide-takse, sama plaan, mille kohta kodanlus piiritaga alles hiljuti pead wan-gutas ja hirwitas (nagu ta seda mõni aeg tagasi tegi ka wiie-aasta plaani kohta, mille üle nüüd aga juba hambaid kiristab), nüüd aga ikka enam ja enam arusaamisele hakkab jõudma, et see rahandusplaan pole enamlaste unistusewili, waid reaalse arenemise reaalne pilt, reaalse arenemise reaalne enamline organisaator, et see rahandusplaan lõppude lõpuks sama edu-kalt teostatakse nagu kogu wiie-aasta plaan.

N. KAROTAMM

Faschistlise Soome majandusline ja poliitiline seisukord ja Soome Kommunistlise Partei ülesanded

(Sm. K. Manneri kõnest Soome haridusmajas Leningradis, 6. III. 31.)

Nagu kapitalistline ilm üldse, nii waewleb ka Soome raskes kapitalismi kriisis, mis majanduslise elu languses wäljendub. Tööstuses kannatab iseäranis terawalt puutööstuse ala, mis wiimasel ajal 30 prots. wõrd on wähenenud. Paberitööstuses ei olnud kuni minewa aasta lõpuni tuntawat walmistuse wähenemist, kuid seda terawam on kriis saewes-kites (metsamaterjalide walmistuses).

Kuid üks majanduseharu on teisega seotud, kuna ta teisele kau-pasid walmistab. Peale selle ripub kapitalistline walmistus tarwitaja ostujõust ja üldse turust. Ka Soomes wäheneb walmistus rahwa ostujõu langemise tagajärjel alaliselt. See ei käi mitie üksi tööstuse, waid ka põllumajanduse kohta, kus samuti ühenduses kapitalismi üldise kriisiga raske seisukord walitseb.

Soome ei ole mitte nende põllumajandusemaade hulgast, mis wilja wälja weawad, sellepärast ei wäljendu kriis siin mitte sel kujul, kui wilja wäljaweo maadel, kuid sellegipärast pole Soome põllumajandus teistest maadest rippumatu. Wastupidi, Soome seisab wõi wäljaweo silmapaist-wal kohal, ja kuna üleilmne kriis selle saaduse wäljaweo peale sügawat mõju awaldab, tundub sedakaudu kriisi rasket surwet ka põllumajanduses üldse. Seda tõendab kas wõi seegi asjaolu, et möödunud aastal Soomest wõid rohkem wälja weeti kui eelmisel aastal, sissetulekut selle eest aga mitme miljoni marga wõrd wähem saadi (soome mark = umbes 5 kop.).

Weoasjanduses seisis umbes 1929. a. keskelt kuni lõpuni umbes 3000 wagunit, nüüd seisab aga 5000 wagunit tühjalt. Sarnase wäikse maa kohta nagu Soome, tähendab see suurt summa surnud kapitali.

Rahwamajanduse üldine kriis annab ennast tunda ka riiklistes sisse-tulekutes, kus 500 milj. marka puudujääki katta tuleb. Põllumajanduses

tõuseb wõlg 12—14 protsendini kogu põllumajandusse pandud kapitalist. Tagajärg on — alaliselt kaswaw pankrottide arw.

Missugused on wäljawaated tulewikku? Kui silmas pidada, mis kõige rikkamatelgi maadel sünnib, nagu Ameerika Ühisriikides, siis on selge, et praegune kriis kapitalistilise ilma üldise kriisi iseloomu kannab. Mis eriti Soomesse puutub, siis wõiks ütelda, et Soome üks nõrgematest lülidest on kapitalistiliste maade üldises ahelas. Wiimasel ajal leidub ajalehtedes tihti kodanluse autoriteetsete juhtide mõtteawaldusi, mis lähema tulewiku kohta vähematki walgusekiirt paista ei lase: pole näha mingit pööret paranemise poole. Ja selles hinnangus on paljugi tõtt. Soome tähtsam tooresaine on lõppemas, ja sellepärast ei ole imeks panna, et kodanluse ridades pessimistiline meeleolu walitseb.

Seesugune oleks üldpilt Soome majandusekriisist ja selle wäljawaadetest. Kriis on tõsine, kuid kodanlus katsub ja püüab sellest wäljapääsu leida.

Kuidas kodanlus ennast kriisi wastu kaitseb

Nagu teada, algas kodanluse pealetung töölisteklassile juba 1929. a. lõpul. Selle pealetungi üheks arenemisjärguks oli faschistilise diktatuuri teostamine möödunud aasta juulis. Selle pealetungimisega kõrwaldas ta teel ees olewad takistused; kõik töölisteklassi hulgalised rewolutsioonilised organisatsioonid on purustatud. Milleks oli kodanlusel seda tarwis? Selleks, et wabalt neid meetodisi tarwitada, millega ta kriisist pääseda loodab. Tööliste nahast suurema kasu wäljapigistamisega loodab ta ennast mõnda aega wee peal hoida. Ja seda peab faschistiline diktatuur teostada aitama; ta peab teostama pealetungi tööliste ja talurahwa eluliste huwidele, elatistasapinnale, selle madalamale suruma. Peale selle püüab kodanlus uusi turge omandada, mis aga muul teel wõimalik ei ole, kui neid mõnelt teiselt riigilt sõjaga wõites. Nende pilgud käiwad Nõukogude Karjala ja Ingerimaa poole, wõi, nagu nad ise seletawad, ahnitsewad Nõukogude Liidu maaala kuni Uuralini.

Miks käiwad Soome kodanluse ahned pilgud Karjala poole? Seal on määratud metsad, seal on samuti, nagu Ingeriski rahwas, kellele kodanlus loodab päratu maksukoorma kaela weeretada. Nõukogude Karjala meelitab Soome kodanlust kui rikas tooresaine allik ja kaubaturg. Ja et seda kätte saada, selleks oli waja seljatagune puhtaks teha, selleks purustas ta proletariaadi hulgalised rewolutsioonilised organisatsioonid. Sellepärast wastas ta rewolutsioonilisele liikumisele faschistilise kallaletungiga.

Kuidas sünnib elatismiiniimumi allasurumine? Wõtame tööpuuduse. Soomes on ametlikkude andmete järele 30.000 töötatöölist, kuid see arw ei wasta ligilähedaltki tõelikkusele. Tõeliselt tõuseb see arw kõige tagasihoidlikumagi arwestuse juures 125 tuhandeni. Perekonnad ühte arwatud, kannatab tööpuuduse all Soomes 300.000 inimest, peale selle need, kes ajutiselt tööta on. Tööpuudus mõjub ka wäikemajapidajatele, kes selle tagajärjel waeseks jääwad.

Teiseks tuleb tööpalkade kärpimist nimetada, mis töötasu üldiselt 25 prots. wõrd on madalamale surunud. Paljudes walmistuseharudes on

tööpalk 40 ja isegi 50 prots. madalam kui 1928. a. — arwamata wiimaste nädalate wäljel läbiwiidud palgaalandus, mis ajalehtede teadete järele õige tuntaw on.

Nagu tähendatud, on paljudes walmistuseharudes peale alaliste töötute weel hulgal neid, kes nädalas ainult 4—5 päewa töötawad, mis muidugi tööpalka tuntawalt vähendab.

Tungitakse peale ka 8-tunnisele tööpäewale — mitte et ta awalikult kõrwale heidetakse, waid kaudsetel teedel, jaotööde näol, ületumni-dega jne. Paljudes ettewõtetes on kollektiivsed töölepingud tühistatud ja ainult isiklised lepingud maksma pandud, mis kurnaja omawoli piire märksa laiendab.

Talurahwa elujärje allasurumine

Talurahwa seljast kooritakse teisiti nahka kui tööliselt. Siin on kapitalistidel teistsugused wõtted. Rõõwitakse maksmata wõlgade ja tasumata maksude eest. Mõõdunud aastal müüdi isegi kodanluse arwustiku-teadete järele üle 1000 talumajapidamise oksjonil maha, neist üle 500 wäikest kehwa majapidamist, 300 keskmist ja ainult 70 jõukat kohta. Kõige enam kooritakse muidugi wäikemaapidajaid.

Kuidas maksudega surwet suurendatakse, selle näiteks wõib tuua hiljuti wastuwõetud tollimaksu, 350.000 marka, mis töölisel ja talurahas oma tarbeainetelt nüüd endisele koormale lisaks peawad riigikassasse maksma — kodanluse surweaparadi ülewalpidamiseks.

Samal ajal makstakse põllusaaduste wäljawedajaile preemiaid, et saadused oma odawa hinnaga wälisturgudel wõistelda suudaksid. Pree-miaid makstakse riigikassast ja muidugi jõukatele majapidajatele. Ja needki summad peawad töölisel ja töötawad talurahwakihid kurnajatele oma higist wälja pigistama.

Faschistlise kodanluse sõjawalmistus Nõukogude Liidu wastu

Seda küsimust on eriti waja käsitada, on waja märkida Soome poliitilist tähtsust imperialistide sõjawalmistuses Nõuk. Liidu wastu. Soomele on esimese prowokaatori osa täita antud — Walleniuse lugu näitab seda täie selgusega. Sõjalaewastiku ehitamine ja sõjawarustuse muretsemine kõnelewad aina sõjawalmistusest. Nõukogude Liidu rõõwimine, töörahwa käes olewate looduserikkuste laastamine ühest, oma tööliste kurnamine teisest küljest — see on kodanluse tegewuseprogramm. Ja see on täiesti arusaadaw. Kapitalistlise ilma süwenew kriis ja Nõukogude Liidu edusammud, mida isegi kodanline ilm nüüd paratamata peab tunnustama, sunniwad kodanlust ikka ägedamale pealetungile. Soome kodanlus ei ole kunagi Nõuk. Liidu wastu sõbralik olnud, aga otsekohene sõjaline ettewalmistus on iseäranis wiimasel ajal hoogsaks läinud, just faschistlise diktatuuri ajal on sõjalised prowokatsioonid äärmiselt terawa kuju wõtnud. Tõsi küll, mõned eraettewõtjad hoiatawad selle poliitika

eest, mis N. Liidu, kui Soome kaupade ostja, võib eemale peletada, ja kapitalistline ajakirjandus kõneleb poliitilise joone muutmise vajadusest, aga see asja ei muuda. „Tõrwa-poliitika“ (õigem: tõrwmise-meetod. Toim.) kestab edasi, ja „sõbralikkude“ ärimeeste hääled on ainult selleks, et töörahvast eksiarvamisele wiia, nagu poleks mingit sõjahädaohtu olemas; see on uinulaul tööliste, et need walwsusest ja sõja vastu võitlemisest loobuksid.

Kas on fashistline diktatuur — kodanluse diktatuur? Ta loodi 1930. a. suwel. Huwitaw on ta edusamme märkida, mis fashistlise diktatuuri kõwenemisele näitawad. Näiteks sügisel maapäewa walimised, kus fashistid enamuse said; siis detsembris kogukonnawalimised, mis samati fashismi kaswamist kinnitawad. Nüüd wisatakse kogukonnawalitsustest pahempoolsed välja. Edasi — presidendi walimised, kus kõik kandidaadid — fashistid olid, siiski see kandidaat waliti, kes kõige järjekindlamalt nende poliitikat ajab ja sõda Nõuk. Liidu vastu ette walmistab.

Oleks siiski eksitus tõendada, et fashism aina alaliselt kõweneb; seal on ka lahkuminekuid. „Suomen lukko“ ja lapualaste ühinemine on tugewnemise tundemärk, kuid peab meeles pidama, et fashistline diktatuur Soomes kõigi kodanliste rühmade diktatuur on, ja et ka sotsiaalfashistid ja kommunistide juurest ülejooksnud äraandjad sinna leeri kuulwad, ja see kirju kari oma keskel muidugi tülitseb. Rootslased jagunesid kolme rühma. Presidendi walimistel oli hõõrumisi Stahlbergi pooldajate ning teiste rühmade wahel jne. Kuid kõik need nähted on kodused perekonnatülid fashistide ridades, muud midagi. Nende tülide wastukaja ulatab kaitseliitu („Schützkor“), kes peamiselt jõukatest talupoegadest koosneb; kuid osalt on seal wäikemaapidajaid ja isegi mõned töölisel. Sellest tuleb, et kodanliste rühmade wahelised tülid siingi kajastuwad ja mõned kodanlised lehed lahkkelidest kaitseliidus kõnelewad. Kuid, nagu öeldud, on need — perekondlised nägelemised, wäljapoole tegutseb see leer — sotsiaalfashistid ühte arwatud — ühiselt ja võitleb ühises wäerinnas kommunistide vastu.

Mis eriti sotsiaaldemokraatiasse puutub, siis on see ammugi juba selles asjas kodanlusega täiesti ühisel waatel, et kommuniste waja on häwitada. Kodanluse huwid on ka sots.-dem. huwid, ja sellepärast kaitsseb sots.-dem. igal sammul kodanluse seisukohti. Juba fashistide esimestest wäljaastumistest peale on sots.-dem. neid toetanud, ja see abi wõtab kõige julmima kuju, on lahatamata osa suurkapitali pealetungist töölisteklassile ja talurahwale nende allasurumises, nende rööwimises, kui ka sõjawalmistuses Nõuk. Liidu vastu. Ja kuigi saagirööwliid omawahel tülitsewad, Nõuk. Liidu vastu on nad kõik ühes wäerinnas: kõikide huwi on töörahwariiki rööwida. Alles hiljuiti seletas sots.-dem. häälekandja „Suomen Sosialdemokratti“, et wiie-aasta plaan wististi täidetakse. Kabuhirmul selle eest waitab siis leht edasi, et „meie kriisist“, s. o. soome kapitalismi kriisist, ainult kaks pääseteed on: kas sõda Nõukogude Liidu vastu wõi Nõuk. Liiduga kokkuleppimine. Ja järgmises numbris paljastab siis leht sotsiaalfashistide seisukoha selles walikus: nad oleksid ihu ja hingega sõja poolt, kui mitte üks wäike „aga“ ei oleks: ei tea, millega see lõppeda võib! Kui ette wõiks näha, et kapitalistid wõidawad, siis

poleks sotsfaschistidel midagi sõjakäigu vastu, kui aga sõjakäik nurjub, siis oleks lugu paha: ainult faschistide kaotust kardawad sotsfaschistid.

Ludendorff ütleb, et kodanline Soome igal tingimisel kaotab. Kapitalismi kriisi terawnemisel paheneb töörahwa seisukord ja kaswawad klassiwastuolud. See wõib rewolutsiooni tuua. Siis tulewad enamlased soome rewolutsionääridele muidugi appi. Kui aga sõda lahti puhkeb, siis kaotab Soome, ja tagajärjed on wäga kurwad. — Sotsiaaldemokraadid olid seesuguse arwamise pärast pööraselt pahased: üks nende paremaid sõpru sõandab nõnda rääkida! Kuid Ludendorfi arwamine paistab täiesti õige olewat: kui Soomes rewolutsioon lahti puhkeb, ei saa keegi Nõukogude Liidu töölistehulkasid takistada sinna abi andmast.

Faschistide omawahelised tülid on rööwsalga tülid

Rööwsalk ei saa kunagi ühelmeel olea: esiteks, saagi pärast. Faschistlised parteid on otsekohe kurnajate parteid, kuna sotsiaaldemokraadid seda selles mõttes ei ole. See kodanline töölistepartei esindab ja kaitseb kodanluse huwisid tööliste seas. Faschistid tülitsewad saagi pärast, sotsiaalfaschistide ülesandeks aga on neile tööliste ridadest toetust organiseerida. Ja et need tülid tihti korduwad, siis saab töölistele igatahes selgeks, et siin ainult kurnajate koduste nägelemistega tegemist on.

Tüli teiseks põhjuseks on küsimus, kuidas faschistlise diktatuuri toetuse aluspõhja laiendada; kuna see toetus tööliste ja kehwa talurahwa hulgas suur ei ole, siis on waja teid leida, kuidas teda suurendada, s.o., kuidas töölisi ja kehwtalurahwast kõige paremini petta. Tülitsetakse ja — petetakse tülitsedes. Sotsiaaldemokraadid ja Stahlbergi kamp soowitawad faschismile seaduslikku kuju anda, et lihtsameelses rahuarrestajad inimesed faschistlist diktatuuri wõiksidki „demokraatiaks“ pidada. Teine osa faschiste ei tee legaalsusest (seaduslikkusest) niipalju sõnu — neile on peaasi, et eesmärk saawutataks.

Selles seisab Stahlbergi ja Svinhufvudi pooldajate tüli sisu; waideldakse selle üle, kuipalju „legaalseid worme“ ja „rahwuslist“ liikumist faschistide eesmärgi saawutamiseks waja on. Kodanlus on wiimasel ajal külas seesugust demagoogiat hakanud ajama, millist Soomes waremalt kunagi ei ole nähtud.

Kuidas töölistes faschistide pealetungile wastawad

Tuleb tähendada, et töölisteklassi hulgaline wastupanek weel nõrk on, kuid wale oleks ütelda, nagu ei paneks töölisteklass vastu. On andmeie tööliste wastupanekust majanduslisel alal. Näit. Helsingi worstitööliste streik. Ka „Elanto“ (kooperatsiooni) töölistel tuleb streigile valmistada, et ennast sots.-dem. Tanneri juhtimisel alanud pealetungi vastu kaitsta. See auwäärt „tööliste asja eest wõitleja“ on kollektiiwlepingu üles ütelnud ja lubab seda ainult siis vastu wõtta, kui töölistes teda alandlikult paluma tulewad. Maalrite koosolekul Helsingis, millest 400 inimest osa wõttis, oli 398 häält streigiwõitluse poolt. Tamperele wõitle-

wad linnaomawalitsuses töölised sotsiaaldemokraatlise juhatusega, kes töölistele ülewalt oma wolinikku — nuhki — tahab kaela sundida, kuna töölised oma wolinikku nõuawad. Tüli läks niikaugele, et töölised töölt lahkusid — oma lihtsameelsuses aga streikigi wälja ei kuulutanud.

Tööliste aktiivsus on kaswamas, eestkätt Helsingi tööliste ridades, kuid meeleawaldusi on wiimastel kuudel üle maa toime pandud. Soome iseseiswusepäewa meeleawaldustel Helsingis pani salk töölisi meeleawaldajate seas punase lipu lehwima. Kaitsepolitsei rebis selle muidugi maha — töölised ei ole weel osanud hulgalist enesekaitset organiseerida; ilma seesuguse punase enesekaitseta ei saa aga mingisugusel wäljaastumisel tagajärge olla. Jutt on nimelt hulgalisest enesekaitsest, aga mitte mõnest wäiksest kaitsealgast.

Ka sõjawäes tundub meeleolu tõusu. Suomenlinna kindluses ehtisid sõjawäelased tee kindlusest kuni piduplatsini punaste lipukestega. Hämeenlinnas sai üks leitnant pekka. Üldse on seltsimehed sõjawäelaste hulgas aktiivsele rewolutsiooniwõitluse teele astunud, nagu seda ka fashistilised ajalehed ühtejärke on pidanud tunnistama.

Talurahwa hulgas on tugew liikumine

Seesugust liikumist oleme seal ainult 1917. a. näinud. Iseäranis Ida- ja Põhja-Soomes peetakse ühtejäksi suuri talurahwa koosolekuid, kus wõimu esindajatele ja walitsewale parteile terawaid küsimusi esitatakse. Koosolekutel käidakse kümnete kilomeetrite tagant. Nõutakse laenuprotsendi alandamist (mitte üle 6 prots.), odawat kapitali, laenude ja maksude sissenõudmise edasilükkamist kahe aasta peale. Nõudmised on niisugused, mida kapitalistlikes ühiskonnas ilma hädaohuta wõiks teostada, kuid fashistiline diktatuur seda iialgi ei tee. Kuid see tähendab talurahwaliikumise süwendamist ja terawamaks ajamist.

Esitawad talupojad ka tagurlisi nõudmisi, nagu sundusliku alghariduse kaotamist, kuid selles ei ole midagi imestada, sest seda liikumist juhiwad fashistid, kuna kommunistilised ja rewolutsioonilised töölisteorganisatsioonid weel küllalt tugewad ei ole, et seda liikumist oma juhtimise alla wõtta. See talurahwaliikumine walabki wett fashistide weskile — jõukad talupojad kasutawad seda, et oma nõudmisi teostada. Kõik need konwerentsid nõuawad, et talurahwast on waja aidata, kuid aidata „terwel alusel“ seiswat talurahwast. Sellepärast wõib ütelda, et wõitlus maal laieneb ning süweneb, ikka enam klassiwõitluse iseloomu wõttes, kõigest fashistide ja sotsiaalfashistide wastupanekust hoolimata.

Sotsiaaldemokraatiast oli juba eespool jutt — tema ülesandeks jääb ka nüüd tööliste keskel kodanluse huwide eest wõidelda, ainult et see töö fashistilise diktatuuri juures kodanlusele palju tähtsam on. Sotsiaaldemokraatia peab töölisi fashismile wõitma; igal juhtumil, kui töölised streikima hakkawad, lähewad need isandad tööliste wõitlust takistama. Kuidas nende juht Tanner „Elanto“ tööliste tööpalka alla suruda püüab, sellest tõime juba näite. Nad seletawad töölistele, et kriisi ajal ei tohtiwat wõidelda; kapitalismile ei tohtiwat kriisi ajal kaikäid kodarate wahele

pilduda, waid tulewat talle wõimalust anda terweneda. On seletamatagi selge, kelle huwide kaitsmine see on.

Põllumajanduse programmis kirjutab Mauno Pekkala, et talurahwale wõimata on mingit abi anda: ta soovitab tollikaitset. Seikombel fashistlist poliitikat toetades püüab aga sotsiaalfaschism tööliste ees teistsugust nägu näidata. Mitte fashismi otsekohe toetades, waid — maha salates. Kui fashistid mõõdunud aastal oma organisatsiooni ametlikult registreerisid, et wormaalselt elamisõigust omandada, siis seletasid sotsfashistid, et kellegil selle wastu midagi ei wõi olla, kui fashistide organisatsioon registreeritult tööle hakkab. Kui hiljuti Svinhufvud presidendiks waliti, siis tunnistasid sotsiaaldemokraadid endid presidendi truudeks alamateks, sest ta olewat „seaduslikult“ walitud. Töölistele ja talurahwale kinnitatakse, et mingit fashistlist pööret ei olewat olnud, et mingit fashistlise diktatuuri organiseerimist ei olewat sündinud. Olewat ainult riiklist korda wähe kindlustatud.

See näitab, et sotsiaaldemokraatiat kuidagi ei saa kodanlusest ega fashismist lahutada. Need fashismi leeri mitmesugused rühmitused erinewad üksteisest ainult umbes selkombel, nagu näidendis osad erinewad. Lapua fashistid etendawad oma osa, sotsiaaldemokraadid ja nende järel parempoolsed oportunistid — oma, kuid mõlemad teewad seda ühiselt, koos, ühel alusel. Lapua liikumine on fashismi parem käsi, sotsiaaldemokraatia — pahem; neist kokku sünnib ühine rusik samas kehas — fashistise diktatuuri rusik.

Soome Kommunistlise Partei ülesanded

Soome Komm. Partei tegi sellega suure wea, et ta omal ajal ei osanud fashismi wastu wõidelda ja rewolutsioonilist töölisteliikumist edasi wiia. Põhjus seisab selles, et partei ja ta juhid legalismi mädasohu wajusid. Partei jäi wõitlusewõimetuks, ta ridades oli palju argtust ja palju wäejooksikuid: paljud kommunistid pagesid ilma lubata Nõukogude Liitu, mida sellega seletada tuleb, et partei oma liikmeid kaswatada ei osanud, partei ise enamlustatud polnud.

Passiivsust tuleb nüüdki weel ette. Laialistes töölisteridades on wõitlusetahet. Kuid need hulgad wajawad juhatast. Partei ei ole seda weel anda suutnud. Selles on Soome KP oma tegewuse tõsise enesearwustuse tule alla wõtnud, teostades seda soome proletariaadi ja kehwtalurahwa abil, mis parteid kindlustab, ta ridu kaswatab, ta suuteliseks teeb oma wigu parandama ja töörahwast wõidule wiima. Imperialistid walmistawad sõjale Nõukogude Liidu wastu. Sõja lahtipuhkemine — ja see ei ole mägede taga — paneb Soome Komm. Partei ette küsimuse risti: kas ta on enamline partei wõi mitte?

Soome Komm. Partei on kindel, et ta julge ja hoolimatu leninlise arwustuse sõjariistadega suudab enda enamlustamise teostada, oma wead parandada ja parajal silmapilgul soome proletariaadi wõitlusele wiia. Soome proletariaadil on rikkalikud rewolutsiooni kogemused, ja see annab kindlustuse, et ta oma eelwäe, oma partei tugewaks teeb ja oma klassi ajaloolise ülesande täide wiib.

„Pahempoolsest“ kallakust Eestimaa Kommunistlises Parteis

EKP keskkomitee märgib oma weebruarikoosoleku (1931. a.) otsuses ära, et „aprillikoosoleku (1930. a.) poolt nõutud kartmata enamline enesearwustus pole weel täiel määral kogu partei töö aluseks wõetud. Kk kriipsutab alla, et ainult enamlike enesearwustuse teel wõimalik on puudusi partei töös paljastada ja ka kõrwaldada ning parteilikeid aktiivsele tööle tõmmata. Igat sammu ühiselt läbi wiies, puudusi seltsimeheli-kult awalikuks tehes ning kartmatult arwustades, et edaspidises töös neid mitte korrata — sarnaselt wõib partei enda kriisist kiire hooga lõpulikult üle saada.“

Piitsutades ja paljastades enamlike enesearwustuse abil Kominterni liini moonutajaid, oportuniste paremalt ja „pahemalt“ poolt, tehes awalikuks oportunistlike wigu ning puudusi ja nõrkusi meie töös, mobiliseerime meie seega hulkasid wõitlusele oportunistide wastu, wigade ja puuduste parandamise ning partei wõitluswõime tõstmise eest.

Niisuguse enesearwustuse tähtsust kriipsutas Lenin otsustawa jõuga alla, kui ta kirjutas:

„Kõik rewolutsioonilised parteid, kes senini hukkusid, — hukkusid selle tagajärjel, et nad oma jõudu üle hindasid ja ei osanud näha, milles on jõud, kartsid rääkida oma nõrkustest, kuid meie ei hukku sellepärast, et meie ei karda rääkida oma nõrkustest ja õpime nõrkust ära wõitma“.

Wälja minnes enamlaste partei hiigla kogemustest, õpetas Lenin oma kirjatöös „Pahemluse lastehaigus“ Lääne-Euroopa kommunistlike parteisid järgmiselt:

„Poliitilise partei suhtumine oma wigadele on üheks tähtsamaks ja õigemaks mõõdupuuks, mis näitab partei tugewust ja seda, kuidas tema tegelikult täidab oma kohustusi oma klassi ja töötawate hulkade wastu. Awalikult tunnistada wiga, awalikuks teha tema põhjusi, analüüsida olukorda, mis teda tekitab, arutada tähepanelikult läbi abinõud wea parandamiseks — see kõik on tugewa partei tundemärk, see on tema kohustuste täitmise, see on klassi, ning seega ka hulkade, kasvatamine ja õpetamine“.

EKP keskkomitee weebruarikoosoleku otsusel enesearwustuse süwendamise kohta on seega, Lenini õpetusest wälja minnes, määratu tähtsus. Waja on awalikuks teha, paljastada ja läbi arutada need wead, mis meie parteis mõõdunud ajajärgul ette tulid ja ka edaspidises töös ette wõiwad tulla, selleks, et nende waral hulkasid kaswatada ja õpetada. Kuuldes wigade awalikukstegemisest, paljastamisest ja piitsutamisest meie ridades, hõõruwad kommunismi waenlased kodanluse, sotsialfashismi ja

oportunistide laagrist muidugi rõõmu pärast käsi, arwates selles leidwat „tundemärke“ kommunistlise partei lagunemisest. Asjata rõõmustawad ja kilkawad nad. Juba 1904. aastal, sel ajal, kui enamlaste partei weel kuigi tugew ei olnud, wastas Lenin kirjatöös „Samm edasi“ neile kilkajatele:

„Nad parastawad ja kilkawad, waadeldes meie waielusi; nad katsuwad muidugi oma eesmärkide jaoks wälja noppida üksikuid kohtasid minu broschüürist, mis on pühendatud meie partei puudustele ja nõrkustele. Wene maksistid on juba küllaldaselt wõitlustes karastatud, et mitte eksitusse sattuda nende nokkijate pärast, et jatkata, waatamata nende peale, oma tööd enesearwustuse ja oma miinuste halastamata paljastamise alal...“

Waatamata kodanluse, sotsiaalfaschistide ja oportunistide kilkamisele kommunistlise liikumise lagunemisest (sest need kilkajad on alati kuiwale jäänud!), jatkame otsustawat enesearwustust, juhtides enamliste enesearwustuse tuld Kominterni liini moonutajate ja oportunistide wastu.

Eelmises kirjatükis „Parempoolsest kallakust Eestimaa Kommunistlises Parteis“ („Klassiwõitlus“ nr. 127/8), arwustasime meie parempoolseid wigu meie parteis, ära märkides, et parempoolne kallak oli ja jääb praegusel ajajärgul peahädaohuks, mille wastu tuleb juhtida peahoop.

Kuid iga kommunistline partei, samuti ka meie partei, peab wõitlema kahel wäerinnal — parempoolse ja „pahempoolse“ kallaku wastu. Kuigi parempoolne kallak praegusel silmapilgul peahädaohuks on, ei tule silmapilgukski unustada wõitlust „pahempoolse kallaku ja „pahempoolsete“ wääratuste wastu, mis enesest sama oportunisti teist külge kujutawad ning parempoolse kallaku seisukohti kindlustawad. Et meie parteis wõitlus kahel wäerinnal tarwilik on, juhtides pealööki parempoolse kallaku kui peahädaohu wastu, selle tõenduseks on need „pahempoolsed“ wead ja wääratused, mis meie parteiorganisatsioonide töös möödunud ajajärgul ette tulid.

„Pahempoolse“ kallakul on samad juured, mis parempoolselgi. Wäikekodanliste olluste walgumine töölisteklasi ja tema partei ridadesse ning nende olluste pealesurumine toob enesega kaasa ka „pahempoolseid“ kõikumisi. Kuigi juured ühed, kannawad „pahempoolsed“ kõikumised teist kuju ja teist iseloomu. Et õieti wõidelda kahel wäerinnal — kallakute wastu, selleks ei ole mitte ükski tarwis selgust selle üle, mis sugused on ühe wõi teise kallaku juured, waid on waja ühe kui teise kallaku oportunistlike wigade iseloom kindlaks teha.

Milles seisid „pahempoolsed“ wead Eestimaa kommunistlises liikumises wiimastel aastatel?

Meie ei räägi siin neist trotskistlistest katsetest parteid lõhkuda, mis 1925.—26.—27. a. ette tulid ja mis partei Kominterni abil puruks löi. Jutt on neist trotskismi wastupeegeldustest, retsidiwidest, mis wiimastel aastatel — 1929.-30. — ilmsiks on tulnud. Wiimaste aastate jooksul tuli meie partei üksikute organisatsioonide tegewuses terve rida „pahempoolseid“ wigu ette, mis aga sel ajal (kuni 1930. a. aprillipleenumini) partei poolt kaugejtki tarwilikku wastulööki ei leidnud, sest et **süsteematilist** wõitlust, **konkreetsete** wigade paljastamise abil, kahel wäerinnal mitte küllaldaselt ei olnud.

Kõige jämedamaid wigu tegid meie partei liikmed ja üksikud organisatsioonid sotside ametiühisustes töötamise küsimuses. Et terve rida ametiühisusi (metallistide, maatööliste jne ühisused) sotside käes on ning et meie organisatsioonid tõsist katsetki ei teinud neid sotside käest ära wõita wõi neis rewolutsioonilist wastasrinda organiseerida, selles olid kahtlemata süüdi ka meie partei liikmete ja ametiühisuste tegelaste „pahempoolsed“ kõikumised.

„Pahemluse lastehaiguses“ räägib Lenin, et „pahempoolseid“ kõikumisi toob proletariaadi ja tema eelwäe ridadesse „hullunud wäikekodanlane“, keda kapitalism purustanud ja kes oma rahulolematuse awaldamiseks walmis on kõige peadpööritamateks sammudeks, kuid kellel kunagi proletaarset wisadust, järjekindlust ja wastupidawust ei jatku kodanluse kukutamise organiseerimiseks.

Wastikus raske ja wisadust nõudwa hulgalise töö wastu, „musta organiseerimistöö“ halwakspanemine ning selle tähtsuse eitamine, lahtiütlemine wõitlusest tööliste osaliste nõudmistest eest, igapäewase wõitluse ja organiseerimistöö asemel kõlawate löökkõlksude pildumine, liikumise üksikutest lüüdistest ja ajajärkudest ülehüppamise katsed jne — kõik see iseloomustab „pahempoolseid“ ka meie liikumises.

Organiseerida sotslistes ametiühisustes sotsidele rewolutsioonilist wastasrinda, purustada sotside mõju oma igapäewase töö ja wõitlusega neis ametiühisustes, wõita töölisi oma poole ning muuta töölistehulgad sotslistes ametiühisustes rewolutsioonilisteks, — kõik see nõuab rasket, wisa, järjekindlat, hädaohtudega seotud hulgalist tööd, „musta tööd“, oskust kõigi abinõudega sotsfaschistide mõju wastu wõidelda, wäheteadlikule linna- ja maatöölisele oma tegewusega ja eeskujuga selgeks teha, et ainukesteks õigeteks töölisteklassi huwide eestwõitlejateks on kommunistid.

Palju kergem on muidugi „uusi“ ametiühisusi asutada, pealegi, kui selle peale rõhku ei panda, kas „uue nimetuse“ taga ka hulke on wõi mitte. Keegi ei räägi muidugi sellest, et paralleelseid ametiühisusi mingil tingimisel asutada ei tohi. Kominterni taktika näitab igal konkreetsel juhtumisel täie selgusega ära, millal seda teha, millal mitte. Aga Kominterni taktika nõuab ka kõige otsustawamat tööd sotslistes ametiühisustes, et neis ametiühisustes olewaid töölisi oma mõju alla wõita. Grimelite ja nende kommunistide kohta, kes tema „poliitikat“ toetasid, on iseloomustaw aga just see, et nad paralleelsete ametiühisuste asutamisega **kogu oma ülesande** täitnud arwasid olewat ja mingisuguseid nimetamiswäärseid samme ette ei wõtnud, et sotslistes ametiühisustes rewolutsioonilist wastasrinda luua ja seal asuwaid töölisi wõita. Tagajärg oli see, et sotsid end metallistide, maatööliste jne ühisustes täieliste „peremeestena“ tundsid ja meie parteil nüüd rasket tööd tuleb teha, et seda wiga parandada.

Ühenduses sellega tuleb märkida, et „pahempoolsed“ sotside mõju allahindawad, samal ajal, kui parempoolsed seda ülehindawad. „Pahempoolsed“ ei saa aru, et see, mis selge töölisteklassi teadlikule eelwäele, ei ole kaugeltki selge laiadele töölisteklassi hulkadele. Sotsiaaldemokraa-

tia sotsiaalfaschistlik sisu ning tema „pahempoolse“ tiiva käremeelsed sõnakõlksud wõiwad saada hulkade ees paljastatud ainult järjekindla, halastamata ja wisa wõitlusega ning hulkade eneste kogemuste waral.

Eriti iseloomulik „pahempoolsete“ oportunistide kohta EKP-st on see, et nad ei tunnistanud „pahempoolse“ tiiva olemasolu eesti sotsiaalfaschistlikes parteis ning püüdsid wõitlusest sotsiaalfaschistlike partei „pahempoolse“ tiiva wastu lihtsalt sõnakõlksuga mööda pääseda, et Eestis „pahempoolseid“ sotse ei ole. Niisuguste teadaannetega astusid wälja näit. mitmed seltsimehed partei jaanuarikonwerentsil 1929. a.

See seade käib otsekohe wastu Kominterni programmi põhialustele, mis ära märgiwad, et oma wõitluses töölisteklassi wastu töötab kontrewolutsiooniline sotsiaaldemokraatia kahe tiiva abil.

„Süsteemaatliselt seda kontrewolutsioonilist poliitikat läbi wiies, — ütleb Kominterni programm, — opereerib sotsiaaldemokraatia oma kahe tiiwaga: **parempoolne** sotsiaaldemokraatia tiiw, mis awalikult kontrewolutsiooniline, on tarwilik läbirääkimistel ja otsekoheks sidemeks kodanlusega, „**pahem**“ tiiw — iseäranis peeneks tööliste petmiseks. „Pahempoolne“ sotsiaaldemokraatia, mis mängib patsifistlike, wahel isegi rewolutsiooniliste sõnakõlksudega, astub tegelikult tööliste wastu, iseäranis kõige kriitlisematel silmapilkudel (Inglise „iseseiswad“ ja „pahempoolsed“ trade-unionide peanõukogu juhid üldstreigi ajal 1926. aastal, Otto Bauer ja Ko Wiini ülestõusu ajal jne) ning on sellepärast sotsiaaldemokraatlike parteide kõige kardetawam rühm.“

Kuidas on lugu sellepöolest Eestis? Kas eesti sotsiaaldemokraatial „on oma „pahempoolne“ tiiw wõi mitte?

Siin ei saa olla kahte wastust. Eesti sotsiaalfaschism tegutseb samuti kahe tiiva abil, nagu kogu rahwuswaheline sotsiaalfaschism. „Tööjaotusest“ eesti sotsiaalfaschismi parema ja „pahema“ tiiva wahel wõib tuua otse „klassilisi“ näiteid. Ühenduses sotside osawõtmisega Pätsi walitsusest kirjutas „W. Maa“ lahkkelidest sotside ridades. Wastuseks selle peale esines „pahempoolne“ sots Orwusto „Rahwa Sõnas“ 27. webruaril s. a. kirjatükiga, millele toimetus oma poolt järgmise märkuse juure on kirjutanud:

„Kuna keskerakondade lehed karjuwad lakkamatult tülidest sotsialistide hulgas, mis olewat puhkenud ühenduses sotsialistide walitsusse astumisega, siis pole ülearune, kui need, keda arwatakse partei „lõhkujateks“, ise ütlewad awalikult oma seisukoha selles küsimuses. Selles mõttes anname heameelega ruumi järgmisele artiklile, et oleks lõpuks selge, kuiwõrd rumal ja alusetu on jutt sotsialistide omawahelistest tülidest ning partei lõhenemisest.“

Orwusto teatab, et partei „pahempoolne“ tiiw ei ole nõus sotside partei osawõtmisega Pätsi walitsusest, sest walitsusest osa wõttes on sotsid „sunnitud teostama oma nõudmistest niipalju, kui see on wastu wõetaw kodanlusele“.

Aga samal ajal, kui sotside parem tiiw Pätsi walitsusest osa wõtab ning faschistlikeks pealetungimiseks töölisteklassi wastu kaasa aitab, sa-

mal ajal peab „pahem“ tiiv „opositsiooni“ tegema ning organiseerimistööd kõwendama, et hulkasid partei mõju all hoida. Orwusto kirjutab:

„Ja eriti need, kes ei tunnusta kaasawalitsemist kodanlastega otsarbekohaseks sotsialistlikuks poliitikaks, on kohustatud enam kui keegi muu **lewitama sotsialistlikku teadwust ning tõmbama ikka uusi ja uusi töölisi kaasa oma organisatsioonidesse** (minu allakr. — L. L.).

See, mis kodanlaste juures tähendab lahkkelisid ja kisklemist, tähendab meie juures **organisatsioonilise töö intensiivsuse suurenemist**. See, mida kodanlased seletawad ja soowiwad meie juures lõhenemisprotsessiks, tähendab tõeliselt kindlat ringi meie organisatsioonide ülesehitamisel, partei wõitluswalmisuse suurenemist.“

Parem tiiv teeb Pätsiga faschistlisi tegusid, „pahem“ tiiv teeb „organiseerimistööd“! Parem tiiv ajab awalikult kontrrewolutsioonilist poliitikat, „pahem“ tiiv teeb r-r-radikaalseid sõnakõlkse faschismi „wastu“! Niisugune on sotsiaalfaschismi poliitika ja taktika Eestis. Niiwiisi opereerib eesti sotsiaalfaschism oma kahe tiiwaga. Seega on ka eesti sotsiaalfaschismi „pahempoolne“ tiiv kõige äraandlikum, sest ta pooldab ja toetab faschistlise diktatuuri maksmapanekut proletaarse rewolutsiooni kartusel, kuid peidab seda osawamate, peenemate, demagoogilisemate, äraandlikumate abinõudega, et seda kindlamalt hulkade rewolutsioonilist wõitlust ära anda. Ja sellepärast on ka selge, et partei peab sotsiaalfaschismi „pahempoolse“ tiiwa, kui kõige kardetawama ja äraandlikuma wastu pidama kõige otsustawamat wõitlust ning paljastama tema tõelist nägu, et seega anda hoopigi kogu sotsiaalfaschismile.

„Pahempoolsete“ oportunistide sõnakõlks, et eesti sotsiaalfaschistlikes parteis „pahempoolset“ tiiwa ei ole, mätsib seega kinni otsustawa wõitluse wäajadust sotsiaalfaschismi „pahempoolse“ — kardetawama ja äraandlikuma tiiwa wastu.

See „pahempoolne“ sõnakõlks kindlustab ka parempoolse kallaku seisukohti, kes asjale teisest küljest lähenedes („pahempoolsetes“ sotsides töölisteklasi huwide kaitsjaid nähes), ei taha pidada „pahempoolsete“ sotside wastu otsustawat wõitlust, sepitsedes nendega ühist wäerinda.

Edasi, ühise wäerinna taktika. Sanial ajal, kui parempoolsed oportunistid ühise wäerinna taktikat selles mõttes moonutawad, et nad püüawad tõelise ühise wäerinna loomise asemel all hulkades sõlmida kokkuleppeid reformistlike ja sotsiaalfaschistlike latwadega, asuwad „pahempoolsed“ tegelikult ühise wäerinna eitamise ja ignoreerimise seisukohal. Wiimaste aastate jooksul on ühise wäerinna taktika kasutamises Eestis nii ühte (katsed sotsidega 1928. a. 1. mai meeleawalduseks kokkuleppeid sõlmida), kui ka teistsuguseid (ühise wäerinna taktika tegelik ignoreerimine) moonutusi ette tulnud. Meie organisatsioonid ei ole seni otsustawaid samme ette wõtnud ühise wäerinna loomiseks all, hulkades, et seega wõidelda kodanluse pealetungimise ja faschistlike riigipöörde läbiwiimise katsete wastu, töölisteklasi majandusliste ja poliitiliste nõudmiste eest.

Ühise wäerinna taktika omandab praegusel ajajärgul hulkade wõitmiseks eriti suure tähtsuse ning sellepärast on siin waja eestkätt igasuguste moonutuste wastu, ühise wäerinna õige kasutamise eest, wõidelda.

Tõsise hulgalise organiseerimistöe halvaks panemine ja eitamine toob kaasa ka sektantsed tendentsid partei ja noorteühingu organisatsioonide laiendamise, uute liikmete juurevõtmise ja kindlustamise töös. Kui parempoolsed oportunistid EKP-s põrandaaluse organisatsiooni laiendamisest ja kindlustamisest tegelikult lahti ütlesid ehk sellel alal ainult tühise nokitsemisega piirdusid, siis tahavad „pahempoolsed“ parteid ja ühingut sektiks muuta, hulgalisi liikmete juurevõtmise vorme eitada, kommunismile ustavate ja rewolutsiooniliste tööliste vastu võtmisele üleliigseid takistusi ette seada jne. Kõiges selles avaldub hulkade kartus ja usu puudus tööliste-klassi jõusse.

Eriti awalikul kujul tuli sektantsuse jutlustamine ilmsiks sm. R. Wakmani kirjutuses.

„Eesti kodanlus likwideeris hiljuti awaliku eesti töölistepartei, kirjutab sm. R. Wakman. Eesti kodanlus rekwireeris Tallinnas töölistemaja. Ametiühisused sulutakse. Mis jääb siis töölistele veel järele? Türm ja põrandaalune.

Ainult türm ja põrandaalune. Neis kahes kohas saab töölisteklass veel tegutseda. Muid teesid rewolutsiooniliseks võitluseks praegu ei ole.“

Sellest „pahempoolsest“ seadest välja minnes peaks kommunistiline partei ja töölisteklass lahti ütleva igasuguste hulgaliste leegalsete võimuste kasutamisest, palgavõitluste (streikide) organiseerimisest linnas ja maal, igasuguste tegewus- ja võitluskomiteede loomisest töölisteklassi võitluse korraldamiseks, rewolutsioonilise vastasrinnaga organiseerimisest sotslistes ametiühisustes, töötatööliste võitlusest, meeleavaldustest ja muudest hulgalistest rewolutsioonilistest väljaastumistest, võitlusest tööliste osaliste nõudmistest eest, stüühhiliste streikide ärakasutamisest, streigivõitluse tõstmisest kõrgemale astmele ja hulgalise poliitilise streigi hüüdnäime ülesseadmisest ja selle streigi organiseerimisest.

Sellest „pahempoolsest“ seadest välja minnes peaks kommunistiline partei ja kogu rewolutsiooniline töölisteklass lahti ütleva **hulgalisest võitlusest** laiemate legaalsete võimuste eest, ametiühisuste ja teiste töörahva organisatsioonide tegewusewabaduse eest, töölisteajakirjanduse trükiwabaduse eest, töölisteorganisatsioonide tagakiusamise vastu, reaktiooniliste seaduste vastu, kapitali pealetungimise ja fashistilise diktaatuuri ettevalmistamise vastu, sotsiaalfaschismi vastu, nõukogudewastase interventsiooni vastu jne.

„Pahempoolsed“ oportunistid „unustavad“ ära, et kui kodanlus ja sotsiaalfaschistid „ei taha“ anda rewolutsioonilisele töölisteklassile tegewusewõimalusi (kus ja millal on kodanlus seda üldse töölisteklassile andnud!!!), siis peab töölisteklass oma kommunistilise partei juhtimisel võitleva nende võimuste eest! Peab ujuma vastu-woolu, mitte päri-woolu! Kuid selle asemel määrab sm. Wakman juba ette kindlaks, et „muid teesid, peale türmi ja põrandaaluse, rewolutsiooniliseks võitluseks ei ole“.

Aga kui kommunistiline partei piirduks „rewolutsioonilise võitlusega“ ainult türmis ja põranda all, siis tähendaks see täielist eraldumist hulka-

dest, sest partei võib hulkadega seotud olla ainult hulgalise rewolutsioonilise võitluse kaudu, mida ta organiseerib ning juhib nii linnas kui maal.

Niisugune „pahempoolne“ oportunistlik seade on iseäranis kardetaw praegu, mil rewolutsioonilise liikumise laine tõuseb. Selle seade tagajärjel võiks kommunistiline partei rewolutsioonilise liikumise laine tõusust täielikult eralduda, rääkimata selle liikumise juhtimisest. Osawõtmine võitlusest töölisteklassi igapäewaste osaliste nõudmiste eest ning selle võitluse juhtimine, selle võitluse eesotsas sammumine on praegusel silmapilgul **põhilüüks**, millest partei peab kinni haarama, et hulkasid rewolutsioonilise võitluse lipu alla koondada, töölisteklassi enamust võita, — võitluseks proletaarsete rewolutsiooni eest. Kes seda võitlust töölisteklassi osaliste nõudmiste eest eitab, seda ei oska siduda võitlusega lõpueesmärkide eest, see paneb kommunistilise partei väljapääsemata seisukorda, mis võiks kaasa tuua täielist eraldumist hulkadest.

Ja sellepärast kriipsutabki partei keskkomitee weebruarikoosolek täie rõhuga alla, et otsustawat tuleb võidelda nende vastu, kes võitlust osaliste nõudmiste eest „rewolutsiooniliseks“ ei pea ja selle võitluse tähtsust allahindawad, pidades ühtlasi sama otsustawat võitlust ka nende vastu, kes osalisi nõudmisi sotliselt ja oportunistliselt käsitawad.

Edasi väljendus „pahempoolne“ kallak meie parteis katsetes pahempoolseid ametiühisusi likvideerida ja „uusi“ asutada, kartuses hulgalisi, legaalseid rewolutsioonilisi organisatsioone (nagu noorte organisatsioonid) asutada, samuti tuli see ilmsiks walimisvõitluse eitamise meeoleludes, awangardistlikes meeoleludes, katsetes fashismi ja sotsiaalfashismi wahete täielist sõrdsuse märki panna, samuti sotsiaalfashistlike latwade ja sotsiaaldemokraatlike töölistehulkade wahel, seega sotsiaaldemokraatlike töölise eemale tõugates jne.

Eriti ei saa märkimata jätta „pahempoolset“, awanturistlikest wäljaastumist endise ilübüroo sekretäri sm. M. poolt, keda partei omal ajal parempoolsete wigade pärast wastutawat töölt ilübüroos kõrwaldas ning kes wahepeal juba teise „äärmuseni“ jõudis. Sm. M. seadis üles hüüdsõna, et praegune aste eesti töölise võitluses on „tõsiseks sammuks wõimuwõtmise teel, millele eesti töölisteklass on asunud“ ning et Eestis on seega juba rewolutsiooniline kriis.

Kas saab rääkida praegu rewolutsioonilisest situatsioonist Eestis ning kas saab nimetada praegust astet eesti töölise võitluses tõsiseks sammuks wõimuwõtmise teel?

Rewolutsioonilise kriisi elementidest saab rääkida, näit., Saksamaal ja Poolas. Tõsise rewolutsioonilisest kriisist ning rewolutsioonilisest olukorrast võib rääkida Hiinas ja Indias.

Kuid rewolutsioonilisest kriisist ja olukorrast, mil töölisteklass seisab wõimuwõtmise eel, ei saa Eestis praegu mitte rääkida. Majanduslike kriisist süwenemine, kodanluse jõuetus kriisi lahendamiseks, Strandmanni walitsuse pankrottijäämine, talurahwa kehweste kihtide rahulolematuse kasw nende majapidamiste pankrottijäämise alusel, rewolutsioonilise lii-

kumise kasw jne, on eelduseks, et ka Eestimaa rewolutsioonilise kriisi ees seisab. Kuid rääkida rewolutsioonilisest seisukorrast Eestis praegu, wõi koguni mõni aeg tagasi, see tähendab jooksta üle üksikutest ajajärgudest ning kaotada kurss.

Ei saa ka kuulutada praegust astet eesti tööliste wõitluses „tõsiseks sammuks wõimuwõtmise teel, millele töölisteklass on asunud“. Töölisteklassi pahemalepoole minekust ja rewolutsioonilise liikumise tõusust Eestis räägib terve rida asjaolusid, nagu eriliselt aktiivne töötatööliste liikumine, üksikute stüühhiliste streikide puhkemine, meie partei mõju laienemine ja parteiorganisatsiooni kõwenemine jne. Kuid üldisest töölisteliikumise tõusust jääb maha suure tähtsusega osa eesti proletariaadist — maatöölised.

Kõik wiimasel ajal aset leidnud wõitlused, mis tõuswat tendentsi näitawad, räägiwad selget keelt töölisteklassi rewolutsioonilise liikumise tõusust Eestis. Kuid need wõitlused ei tõenda mingil määral, et töölisteklass praegu juba wõimuwõtmise eel seisab. Ja sellepärast märgib keskkomitee weebruarikoosolek õigusega ära, et ekslik on kuulutada „praegust astet tööliste wõitluses „tõsiseks sammuks wõimuwõtmise teel, millele töölisteklass on asunud“. Sarnane seisukoht eraldaks partei hulkadest ja wiiks ta putshistlisele platwormile.

See „pahempoolne“ oportunistlik seade wäljendab „hullunud väikekodanluse“ meeleolusid, keda kapitalism purustanud ja kes oma rahulolematuse awaldamiseks on walmis kõige peadpõõritawamateks sammudeks.

Tema kandjateks on väikekodanlised ollused, keda majandusline kriis purustab ja kes töölisteklassi ning ka tema partei ridadesse walguwad ja ei ole suutelised klassiwõitluse raskusi kandma, osaliste nõudmiste eest wõitlema, proletaarset ühist wäerinda tegelikult teostama, ning majanduslist wõitlust kõrgemale, poliitilise wõitluse astmele tõstma, et niiwisi töölisteklassi enamust wõita ning töölisteklassi enamuse wõitmise kaudu ette walmistada rewolutsioonilist wäljapääsu kriisist, waid kes otsiwad pääsemist awanturistlikes, meeleheitlikkudes katsetes.

Et likwideerida lõpulikult partei organisatsioonilist kriisi, et wiia läbi pööret kogu partei töös, selleks on waja — jagades peahoope parempoolsele kallakule — wõidelda otsustawa jõuga ka „pahempoolsete“ kõikumiste ja sektantsuse ning nendega leppiwate meeleolude wastu, mis takistawad pöörde läbiwiimist partei töös.

L. Looring.

Tööstustöölise noorsugu ja Eestimaa Kommunistlik Noorsoo Ühing

Noorsugu on wanadele wahetuswäeks. Ta ei ole mitte üksnes elu edasikandjaks, waid ta pärib oma wanematelt ka need ühiskondlised ehk walmistuselised wahekorrad, milles tema wanemad elasid ja oma olemise eest wõitlesid. Need ühiskondlised, walmistuselised ehk waranduselised wahekorrad määravad ära noorsoo klassilise päritolu, noorsoo kihinemise, noorsoo klassiwahekorrad. Selle järele, missugustest klassidest ühed ehk teised noorsoo kihid pärit on, selle järele, missugused on nende ehk nende wanemate walmistuselised ehk waranduselised wahekorrad, kujunewad wälja ka nende elamistingimised, olenemine ja ilmawaade.

Siit kujuneb wälja, missugune seisukoht on klassiwõitluses ka wastawate klasside ja kihtide noorsool. Eestimaa Kommunistlise Noorsoo Ühingu ülesandeks on töötawa noorsoo kihte kaswatada kommunistlikes waimus, et nad töölisteklassile kaasa aitaks wõidelda kodanlise kurnamiskorra häwitamiseks.

Mida on EKNÜ-l kõigepealt tarwis teha, et seda ülesannet teostada? Esimene ja kõige tähtsam ülesanne seisab praegu selles, et luua leninistlistest organiseerimise põhimõtetest wälja minnes tugew, hästi konspireeritud põrandaalune wõitlusorganisatsioon. See on praegu peaülesanne just sellepärast, et EKNÜ elab läbi sügawat organisatsioonilist kriisi, nagu ta seda awalikult tunnistab. Ülesanne seisab selles, et otsustawaid enamlisi abinõusid tarwitusele wõttes kiiresti seda kriisi likwideerida. Mis on selle kriisi põhjuseks, millest on see kriis tingitud?

EKNÜ 10. aastapäewal märgiti meie ajakirjanduses ära terve rida wõitlusekogemusi EKNÜ töös. Samuti loeti üles ka terve rida puudusi, mis EKNÜ töös on ette tulnud. Kuid EKNÜ põhinõrkus, põhipuudus wiimaste aastate wõitluste organiseerimistöös seisis selles, et terve rida tema kohalikke tegelasi, kes ühingu organiseerimistöös tegewad olid, küllaldast tähelpanu ei pööranud ühingu organisatsioonilistele küsimustele. Pärast 1. dets. ülestõusu mahasurumist häwitas kodanlus hulgaliselt EKNÜ tegelasi: paljud tapeti, paljud heideti türmi, paljud põgenesid maalt. Uute kaadrite juurekasw, mis wahete wahel pärast ülestõusu kaunis edukalt läks, sai korduvalt takistatud uute rüüstamiste ja arreteerimiste läbi. Iseloomustawaks oli siin see, et need uued kaadrid oma enamuses kujunesid wälja põrandapealsetes organisatsioonides, olid pärit mitte wabrikutest, töökodadest, waid peamiselt õpilaste hulgast, osalt isegi „waba-elukutselised.“ EKNÜ tolleaegsed tegelased tegid jämeda wea, rajades oma organisatsiooni peamiselt neile ollustele, aga mitte wabriku noorproletaarlastele. See on suur wiga, millest olenes teine samane oma ulatuse ja tähtsuse poolest, mida wõiks nimetada „legalismi“ ülekaaluks EKNÜ

töös tol ajajärgul. Legalism tähendab seda, et põrandaaluse organisatsiooni kindlustamine jäi tahaplaanile põrandapealse töö kõrwal, mis tol ajajärgul oli EKNÜ mõõduandawaks tööwiisiks noorsoo hulkades. Nii üks kui ka teine wiga mõjus ühingu organisatsioonile nõrgestawalt, mis korduwat arreteerimiste ja rüüstamiste tagajärjel, nõrga konspiratsiooni ja lohaka ning ettewaatamatu, järeлкаalumatu tegelastewaliku juures wõimaldas subaatoritel organisatsiooni tungida, siin oma lõhkumis- ja äraandmistööd teha ning ühingu organisatsioonilist kriisi süwendada.

Mida on kõigepealt tarwis teha, et seda kriisi likwideerida, et luua tugew, leninististlikele põhimõtetele rajatud eesti noorproletaarlaste ja kehwtalurahwa noorsoo wõitlusorganisatsioon?

Selleks on tarwis EKNÜ organisatsioonilises ehituses läbi wiia rakukeste organiseerimine walmistulise põhimõtte alustest wälja minnes. EKNÜ peab end toetama eestkätt tööstuse noorproletaarlastele. Wiimastel aastatel oli EKNÜ rakukeste wõrk wabrikutes ja töökodades wäga wäike. See ei wõimaldanud talle luua laialdast sidet töölisnoorsoo hulkadega. Meie noorsooliikumise tegelased pole sellele küsimusele wististi mitte tarwilist tähelepanu pööranud. Ometigi on see otsustawa tähtsusega EKNÜ organisatsiooni kindlustamisel. Kuulub isegi hääli ja arwamisi, et Eestis töölisnoorsugu wäga wähe olewat ja sellepärast see küsimus kuigi suure tähtsusega ei wõiwat olla. Mõned räägiwad isegi niisugust juttu, et „ega's sest midagi wälja ei tule“, „asjata ohwrid“ jne.

Seesugused waated wäljendawad raskuste ees kõhklemist, klassiwõitluse wäljawaadete ärakaotamist, klassiwõitluse ja rewolutsiooni wõimaluste eitamist Eestis. Niisuguste waadete wastu tuleb otsustawalt wõidelda; nende sisu alati lõpuni paljastada ja töölisnoorsoo hulkadele teed näidata wabanemiseks kodanlise kurnamiskorra ikkest. Eesti töölisteklass ja tema noorsugu ei saa lahti ütelda klassiwõitlusest, järelikult ka mitte rewolutsioonilisest wõitlusest kodanluse kukutamiseks.

Kuigi tööliste arw sõjaeelsega wõrreldes, suurtööstuse kõdunemise ja wäljasuremise tagajärjel, ligi kaks korda on wähenenud, kuigi tööliste arw tööstuses wäheneb ka kriisi tagajärjel, ometigi on Eestis töölisteklass olemas, kes järjekindlalt wõitleb oma kurnajate wastu. Samuti on Eestis olemas ka töölisnoorsugu, kes samuti lahti ütelda ei saa oma kurnajate wastu wõitlemisest. Töölisnoorsoo erikaal näib wiimastel aastatel tööstuses isegi tõusnud olewat. Kõik see kõneleb sellest, et klassiwõitlust Eestis ei saa maha matta, sest töölisteklassi ja kodanlust ei saa lepitada. Kes klassiwõitlust Eestis eitab, see tahab klassisid lepitada, see on sots, töölisteklassi äraandja, kodanluse agent meie leeris. See peaks selge olema igale klassiteadlisele töölisele, igale klassiteadlisele noorele.

Kuni wiimase ajani puudusid meil andmed töölisnoorsoo hulkade üle Eestis.

Praegu on need andmed olemas Eesti haigekassade 1929. aasta aruannetes. Muidugi ei ole nad täielikud, sest haigusekindlustus ei ulata kõigi tööstustööliste ja nende perekonnaliikmete kohta. Andmed puuduwad täielikult Rõika, Kohila ja Kreenholmi wabriku tööliste ja nende perekonnaliikmete kohta, kuna paljudes tööstusharudes, nagu kehakatte-

pudukaupade- ja ehitustööstuses ning kaubanduslikes ettevõtetes haigusekindlustust kaugelgi täies ulatuses ei ole läbi viidud. Ometigi ei vähenda see nende andmete tähtsust, sest haigusekindlustuse 1929. a. aruannete kokkuvõtte toob siiski andmed 510 ettevõttest, kust eluülespidamist said 1929. aastal 72.867 inimest, s. o. töölised ühes perekonnaliikmetega. Meid huvitavad need andmed eriti selle poolest, et nad võimaluse annavad kokkuvõtet teha töölisnoorsoo arvu ja erikaalu kohta üksikute tööstusaladel, sest 1922. a. üldrahvalugemise andmed on õige tuntavalt wananenud ja ei kujuta muutunud olukorras enam tõelisi jõudude wahekordi.

Selle aruande põhjal oli tööstustööliste seas noori Eestis 22.212 inimest, mis 31,4 prots. kogu tööstustöölise ja nende perekonnaliikmete üldarvust välja teeb.

Need tööstustöölise noored jagunesid üksikute tööstusalade järele järgmiselt:

Tööstusalad	Mehed	Naised	Kokku	% /% töötatöölise ja nende perekonnaliikmete üldarvust	
				Mehi	Naisi
Murrud ja kaewandused	2.184	630	2.814	32,6	34,1
Mineraalide ümbertöötamine	1.116	198	1.314	34,4	32,6
Metallitööstus	2.202	237	2.439	44,5	38,7
Keemiatööstus	166	176	342	21,6	31,5
Nahatööstus	156	68	224	20,8	29,0
Kiutööstus	1.337	3.150	4.487	24,8	27,4
Puutööstus	2.843	667	1.510	28,6	25,0
Paberitööstus	396	198	594	19,5	31,0
Trükitööstus	622	376	998	34,8	41,6
Toidu- ja maitseainete tööstus	1.426	1.008	2.434	29,8	33,2
Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	441	978	1.419	35,6	39,3
Ehitustööstus	1.131	62	1.193	35,0	19,0
Gaasi- ja elektri jaamad	135	1	136	17,0	4,5
Puhastustööstus	25	86	111	19,5	23,3
Kaubandus	26	20	46	28,7	16,8
Ühiskondline tegewus	129	26	155	19,8	20,0
Kokku	14.345	7.967	22.912	30,8	30,3

Tabelist on näha, et noored moodustavad ligi ühe kolmandiku tööstusproletariaadi perest. Kõige enam on noortöölisi kiutööstuse töölise hulgas — 4.487 ehk 20,2 prots. kõigest töölisnoortest, sellele järgnevad murrud ja kaewandused — 2.814 noortöölisega (12,6 prots.), siis metallitööstus — 2.439 noortöölisega (10,9 prots.), toidu- ja maitseainete tööstus — 2.434 töölisnoorega (10,9 prots.), puutööstus — 1.510 noortöölisega (6,8 prots.), mineraalide ümbertöötamine — 1.314 noortöölisega (6,0 prots.), ehitustööstus — 1.193 noortöölisega (5,0 prots.) jne. Siit selgub, et rõhuw enamus (72,8 prots.) noortöölisest kuulub eelpool nimetatud tööstustöölise perre, kuna esimesele neljale tööstusalale — kiutööstus, murrud ja kaewandused, metallitööstus ja toidu- ning maitseainete tööstus — kuulub 12.174 noortöölis ehk 54,6 prots. kogu tööstusnoorsoo üldarwust.

Enne kui neist andmetest järeldusi ja kokkuwõtteid teha, toome weel väikse tabeli, mis iseloomustab tööstustöölise noorsoo koosseisu wanuserühmade alusel:

Wanuserühmad	Mehi	Naisi	Kokku	% 0/0 lõpparwust		
				Mehi	Naisi	Kokku
14—15 a. . . .	379	105	484	2,6	1,3	2,2
16—19 a. . . .	5.589	2.577	8.166	38,9	32,3	36,6
20—24 a. . . .	8.277	5.285	13.562	58,5	66,4	61,2
Kokku	14.245	7.967	22.212	100	100	100

Siit selgub, et kõige suurema rühma tööstustöölise noorsoo hulgas moodustawad noored 20—24 a., mis üle 60 prots. kogu tööstustöölise noorte üldarwust wälja teeb. Eesti statistika põhjal ei ole wõimalik otsusele jõuda, kuipalju noortöölisi töötab tööstuses. On waid ainult andmed alaealiste kohta alla 18 aasta. Esimesel oktoobril 1930. a. oli eesti suurtööstuses kokku 632 alaealist tööl, kesktööstuses 178, seega kokku suur- ja kesktööstuses 810 alaealist noortöölis. Wanem noortöölise wanuse rühm 20—24 a. on muidugi suurema erikaaluga, kui alaealiste noortöölise rühm. Sellepärast ei saa haigekassade aastaaruannete andmetes äramärgitud tööstustöölise noorsoo wanuse wahekordi üle kanda tööstuses töötawa noorsoo arwu kindlaks tegemiseks. Kuid arwatawasti on wähe-malt pooled sellest noorsoorühmast tööl. Seega wõiks tööstuses töötawa noorsoohulka arwestada 6000—8000, wõib olla weel enamgi.

Kuigi wiimased arwud wäga ligikaudselt on wõetud, näitawad haiguse-kindlustuse aastaaruanded siiski, et Eestis wõrdlemisi rohkearwuline tööstustöölise noorsookiht olemas on. Seda ei wõi Eestimaa Kommunistlik

Noorsoo Ühing minutitki unustada, sest just need noorsoohulgad on EKNÜ tegewuse kandwaks aluspõhjaks. Just neid noorsoohulke on EKNÜ kutsunud eestkätt organiseerima. Muidugi ei tähenda see, et EKNÜ ei peaks tegemist tegema põllutöölise ja maa poolproletaarsete ja kehwtalurahwa noorsoohulkade organiseerimise ja kommunistlise kaswatamisega ning nende noorsookihtide eluliste huwide eest wõitlema. EKNÜ peab olema kogu eesti töölisnoorsoo ja kehwide ning kurnatud noorsookihtide organisator, nende töölisnoorsookihtide kaswataja kommunistlises waimus ning nende kihtide majandusliste ja poliitiliste huwide eest wõitleja. Kuid kõigepealt on ta siiski **töölis**noorsoo kommunistliseks eelwäeks, tema ideeline juht ja organiseerija. Arusaadaw, et EKNÜ ei saa ega suuda olla kogu töörahwa noorsoo kommunistiline kaswataja, nende ideeline juht ja organiseerija, kui ta end kindlalt ei toeta tööstustöölise noorsoo hulkadele. Ta ei suuda aga end kindlalt ja püsiwalt toetada tööstustöölise noorsoo hulkadele, kes on kõige rewolutsioonilisem ja järjekindlam kommunistlike ideede kandja ja nende ideede eest wõitleja, on noorsoo hulgas, kui ta ei loo tööstustöölise noorsoo hulkadesse tihedat rakukeste wõrku. Seda meil weel tarwilisel määral ei ole ja sellepärast on ka EKNÜ töö nõrgal alusel. Sellepärast põeb ta juba kauemat aega organisatsioonilist kriisi. Sellepärast ei suuda ta tarwilise eduga ja järjekindlusega oma tööd ka maal kindlustada ja edendada, sest maatöölised, kes on laiali pillatud, keda walmistuslised tingimised ei lähenda, waid üksteisest eraldawad, ei suuda ilma linnanoortöölise abita oma tööd edukalt korraldada: maatörahwa — põllutöölise ja kehwikute ning keskmikkude noorsoohulkasid kaswatada kommunistlises waimus, nende wõitlust organiseerida militarismi wastu, noorte eluliste huwide eest wõitlemiseks ning kogu töörahwa noorsoo wabastamiseks kurnamise korra ikkest.

Siin on tarwis otsustaw pööre läbi wiia, wõttes kindel kurs EKNÜ rakukeste organiseerimisele tööstustöölise noorsoo hulgas. Selleks on kõik tarwilised eeldused olemas. Neid tuleb ära kasutada. Kiutööstuse, murdude ja kaewanduste, metallitöölise ja toidu- ning maitseainete tööstuse tööliste noorsugu annab meie ühingule selleks küllalt awara tegewuspõllu. Neis ja ka teistes vähemaarwulistes tööstustöölise noorsoo hulkades peab meie ühing enda organisatsiooni eestkätt korda seadma. See ei tähenda muidugi, et EKNÜ peaks oma tegewust ainult nende töölisnoorsoo kihtide organiseerimisega piirama. Muidugi mitte. EKNÜ peab samal ajal oma töö mitu korda tugewamaks tegema ka põllutöölise ja kehwtalurahwa noorsoo hulkades. Muidu ei suuda ühing edukalt wõitlust organiseerida sõjahädaohu wastu ja Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liidu kaitseks. Arusaadaw, et partei peab teda selles töös kõigiti toetama. Teisiti ei ole mõeldaw ega ka wõimalik EKNÜ organisatsioonilise kriisi otsustaw ja kiire likwideerimine.

Joh. Reesen.

Hind 40 kop.

**ÜK(e)P keskkomitee ja keskkontroll-
komisjoni ühendatud pleenum**
Detsember 1930. a.

RESOLUTSIOONID

- 1) Rahwamajanduse plaani kohta 1931. a. (kontrollarwud),
- 2) Liha ja keeduwiljaga warustamise kohta warustuserahwa-
komissariaadi aruande järele, 3) Tarwitajate-kooperatsiooni
töö kohta Tsentrosojusi aruande järele, 4) Nõukogude
ümberwalimistest.

37 lehekülge.

Hind 35 kop.

PARTEI POLIITIKA

ja

põllumajanduse kollektiwiseerimisest

- 1) Peapööritus edusammude tõttu,
- 2) Agrarpoliitika küsimustest NSWLiidus,
- 3) Wastus seltsimeestele kollektiivistidele,
- 4) Põllumajanduse artelli näitlik põhikiri.

68 lehekülge.

Hind 40 kop.

Hoop interwõentidele

Kontrewolutsioonilise organisatsiooni „Insene-
ride organisatsiooni liidu“ (Tööstusepartei)

SÜÜDISTUSAKT.

128 lehekülge.

Hind 60 kop.

Tellige „**Külwajast**“, Ленинград 31, ул. 3-го Июля 48.